

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра німецької мови і літератури з методикою викладання

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Мельничук Г.М.

«__» _____ 20__ р.

Реєстраційний № _____

«__» _____ 20__ р.

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОНЦЕПТУ «SICHERHEIT» -
«БЕЗПЕКА» У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРАХ

Магістерська робота студентки
групи НАФм-14
ступінь вищої освіти магістр
Спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і література німецька)
Кривко Анни Олександрівни
Керівник: доктор педагогічних наук,
професор Гаманюк В.А.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	6
1.1. Концепт як одиниця когнітивної лінгвістики	6
1.2. Місце концепту Sicherheit в німецькій концептосфері	16
1.3. Репрезентація концепта Sicherheit в німецькій та українській лексикографії	23
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ «SICHERHEIT» У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	37
2.1. Вербалізація концепту «Sicherheit» в німецькій мовній культурі	37
2.2. Вербалізація концепту «безпека» в українській мовній культурі	48
2.3. Порівняння засобів вербалізації концептів «Sicherheit» та «безпека» в німецькій та українській мовних культурах.....	72
Висновки до розділу 2	79
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	94

ВСТУП

В усі часи спостерігався підвищений інтерес науковців до вивчення культури різних народів. Одним з методів, який використовують вчені, це дослідження культури через вивчення мови якою розмовляють її представники, оскільки мова репрезентує особливості національного характеру, моральні цінності, бачення світу народом. Вона надає доступ до ментальності народу та свідомості її носіїв. При дослідженні національної картини світу, важливим є звернути увагу на концептуальну картину світу та її складові – концепти.

В науковому світі концепт з різних точок зору вивчали С. Аскольдов-Олексієв, С. Воркачов, О. Залевська, К. Зацепін, В. Карасик, В. Красних, О. Кубрякова, Д. Лихачов, М. Піменова, І. Саморуков, Л. Снігирьова та Н. Шведова.

Такий інтерес пояснюється багатогранністю та міждисциплінарним характером концепту. Термін «концепт» вивчається в площині багатьох наук, таких як філософія, лінгвокультурологія, лінгвокогнітологія та інші. Попри такий інтерес та велику кількість проведених досліджень в сфері концептології, досі не має єдино правильної думки стосовно визначення поняття «концепт».

Крім того в різних мовах проводились дослідження концепту «безпека», проте вони мали несистемний характер та не проводився зіставний аналіз прояву даного концепту в німецькій та українській культурах. Попри все це питання залишається дискусійним та набуває особливої актуальності саме сьогодні, коли питання безпеки гостро постає як в нашій країні, так і у всьому світі загалом.

Дослідження концептосфери «Sicherheit» – «безпека» в німецькій та українській мовах дає нам можливість вивчити особливості світосприймання та національного характеру представників цих культур. Оскільки ступінь вербалізованості концепту розкривається завдяки мовним засобам, можна

завдяки численності мовно-виявлюваних засобів окреслити закономірності національно-мовного вираження концепту, простежити його частотність і регулярність використання.

Актуальність. Мультикультурність як ознака сучасного суспільства призвела до взаємодії представників різних мовних і культурних спільнот, що сформувало потребу пошуку шляхів запобігання конфліктам, причиною яких можуть бути міжкультурні відмінності. Позбутися упереджень, зрозуміти «іншого» можна лише через усвідомлення спільностей і відмінностей, їх сприйняття й толерування. Тож питання концептуалізації світу, а також особливий інтерес до проблеми відображення певних концептів у мові й культурі, набуває актуальності саме через практичні потреби міжкультурного спілкування.

Мета дослідження полягає в вивченні особливостей сприйняття концепту «Sicherheit» – «безпека» у німецькій та українській лінгвокультурах та виявленні мовних засобів, які репрезентують цей концепт в сучасній німецькій та українській мовах.

Досягнення поставленої мети потребує розв'язання таких **завдань**:

- вивчити, систематизувати та узагальнити теоретичні відомості про поняття «концепт» як одиниці когнітивної лінгвістики;
- з'ясувати місце концепту «Sicherheit» в німецькій концептосфері;
- дослідити засоби мовної репрезентації концепту «Sicherheit» – «безпека» в німецькій та українській мовах;
- виявити засоби мовної репрезентації концепту «Sicherheit» – «безпека» в сучасній німецькій та українській мовах на матеріалі публіцистичних текстів;
- порівняти репрезентанти концепту в німецькій та українській мовах, виявити спільності та відмінності.

Об'єкт дослідження – концепт «Sicherheit» – «безпека» у німецькій та українській лінгвокультурах.

Предмет дослідження – місце концепту «Sicherheit» – «безпека» в німецькій та українській лінгвокультурах і засоби їх вербалізації.

Матеріалом для нашої роботи стали наукові праці:

- з питань лінгвокультурології та проблем визначення концепту (О. Залевська, В. Карасик, О. Кубрякова, Й. Стернін та ін.);
- словники німецької та української мов (Duden, Великий тлумачний словник сучасної української мови та ін.);
- сучасні німецькі та українські ЗМІ (видання «Fluter», «Юридичні новини України», «GAZETA.UA», «Українська правда» та ін.).

В роботі були використані такі методи дослідження, як: критичний аналіз наукової літератури, збір інформації, синтез, зіставлення й порівняння, узагальнення, пояснення, класифікація, індукція.

Теоретичне значення даної роботи полягає у подальшій розробці положень лінгвокультурології, адже дослідження сприяє глибшому осмисленню специфіки мовної та концептуальної картин світу на прикладі розгляду концепту «Sicherheit» – «безпека» в німецькій та українській мовах.

Практичне значення дослідження визначається тим, що його матеріал може використовуватись при вивченні та викладанні лексикології, міжкультурної комунікації, а також спецкурсу з лінгвокультурології.

Структура роботи – робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаної літератури (загальна кількість становить 97, з них 37 джерел іноземними мовами) та додатків (4 сторінки).

Загальний обсяг роботи 97 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Концепт як одиниця когнітивної лінгвістики

В усі часи культура та лінгвістика були тісно пов'язані. В мові відображаються всі надбання культури, її історія, традиції, досвід та інше. Вона є виявом індивідуальності нації. Кожна мова представляє своє оригінальне бачення світу. Вона містить в собі різноманітну національно-специфічну інформацію, тому за допомогою неї можна вивчати культуру певного народу.

В останні десятиліття термін «концепт» активно використовується в науці. З цього приводу А. Приходько зауважив, що концепт є основною одиницею концептології і лінгвокультурології [47, с. 46]. О. Лаврова ж, в свою чергу, відносить концепт до основних семантичних понять когнітивної лінгвістики [30, с. 57]. При лінгвістичному дослідженні концепту постає необхідність вивчення понять, які нерозривно пов'язані з ним, а саме «картина світу», «мовна картина світу», «концептуальна картина світу» та «концептосфера».

Поняття «картина світу» є досить поширеним в сфері гуманітарних наук. В. Красних вважала, що, розглядаючи все людство в цілому, картина світу є сукупністю знань, загальнолюдське уявлення про світ, цілісний образ сформований контактами зі світом [27]. Різні картини світу репрезентуються за допомогою мовних засобів. На думку В. Д. Вітні кожна мова володіє властивими тільки їй комплексом відмінностей, способом та стилем формування думки, в залежності від чого змінюється зміст та результат розумової діяльності, її досвід та знання про світ [Цит. за 34, с. 66]. До складу кожної картини світу входить концептуальна картина світу (ККС), яка включає в себе концепти, та мовна картина світу (МКС).

Мовна картина світу являє собою втілення бачення світу народом у мові. Різні мовні картини світу відрізняються одна від одної і тим самим впливають на сприйняття світу носіями цих мов. В. фон Гумбольдт, німецький мовознавець, першим сформулював ідею, що мова є інструментом інтерпретації світу. Він вважав, що різні мови не просто позначають одні і ті ж предмети по своєму, вони в цілому бачать їх по-різному. Тобто мова передає оригінальне мислення і сприйняття світу народом [15].

Дослідник проблем міжкультурної комунікації В. Манакін пропонує таке визначення мовної картини світу (МКС) – «це відображені в категоріях і формах мови уявлення певної національної спільноти про дійсність» [34, с. 66].

З. Попова та Й. Стернін дають ширше визначення МКС, а саме: «сукупність зафіксованих в одиницях мови уявлень народу про дійсність на певному етапі розвитку народу, уявлення про дійсність, яке відображене в значеннях мовних знаків – мовне членування світу, мовне упорядкування предметів та явищ, закладена в системних значеннях слів інформація про світ» [42, с. 34].

В. Красних, в свою чергу, визначає мовну картину як відображення у свідомості людини оточуючої її дійсності [27, с. 18].

Тобто, мовні картини світу різних народів відрізняються одна від одної, оскільки в кожній картині світу відображаються національні особливості певного народу.

У порівнянні з мовною картиною світу концептуальна картина світу є ширшою. На ККС впливають ряд таких чинників, як: асоціації, емоції, образи, оцінки. Вона утворюється різними типами мислення. Іноді носії різних мов можуть мати схожі ККС, а ті, що говорять однією мовою – різні. Концептуальні картини світу різняться залежно від епохи, вікової, соціальної групи. Тому, наприклад, батьки та діти можуть мати різні ККС оскільки вони належать до різних вікових груп та субкультур .

Стосовно концептуальної картини світу (ККС) В. Манакін пише, що це «система концептів як значущих психоментальних координат, за якими визначають межі колективної національної свідомості, концептосфери нації» [34, с. 69].

Концепти, які знаходяться в основі концептуальної картини світу, досліджує така наука як концептологія – галузь когнітивної психології (когнітології), психологічної науки, що вивчає приховані механізми формування та збереження знань мозком і свідомістю людини.

Множина концептів складає концептосферу. Термін «концептосфера», за визначенням Д. Лихачева, це сукупність концептів нації. Кожний народ залежно від його культурно-історичного досвіду, уявлень, світобачення формує свій ментальний образ світу. Цей образ має в своїй основі систему базових концептів, інакше кажучи концептосферу нації. Вона являє собою спільне для всього народу уявлення про дійсність, що є характерним для кожної нації на протязі її існування [32, с. 153].

Концептосфера мови залежить від народу. Чим багатша культура нації, а саме її фольклор, література, мистецтво, наука, тим багатша концептосфера національної мови. Особливе значення для збагачення концептосфери мають письменники, особливо поети [32].

Концептосфера є досить упорядкованою. Концепти, що утворюють концептосферу, за окремими своїми ознаками вступають в системні відношення подібності, відмінності та ієрархії з іншими концептами [44].

Та перш ніж звернутися безпосередньо до вивчення концепту слід зауважити, що існує проблема диференціації термінів «концепт» та «поняття». Ці терміни часто ототожнюють. Підтвердження цього можна знайти в «Лінгвістичному енциклопедичному словнику». В ньому термін «поняття» має декілька трактувань, одне з яких звучить наступним чином – «те саме, що граматична або семантична категорія, як правило, не найвищого рівня узагальнення; у цьому значенні все частіше вживається термін концепт [31, с. 383-384]. У «Новій філософській енциклопедії» також наголошують на

складності розмежування термінів концепт та поняття [37], а в «Логическом словаре-справочнике» їх взагалі ототожнюють [33].

А. Бабушкін стверджував, що вчені витісняють з вжитку термін «поняття», й використовують йому на заміну зазвичай термін «концепт» [з, с. 14].

Такі вчені як А. Худяков та Н. Шведова, також ототожнюють терміни «концепт» та «поняття». А. Худяков стверджував, що концепт це «основна форма здійснення понятійного мислення; понятійний інвентар» [59; 58 с. 102].

Ж. Краснобаєва-Чорна підтримувала ідею того, що «концепт» і «поняття» є в певному сенсі рівнозначними між собою. До того ж вона наголошувала на рівності цих термінів з значенням слова. Проте, як зауважує дослідниця, вони існують в різних системах зв'язків: значення – в системі мови, а поняття й концепт – в системі логічних відношень і форм, котрі вивчаються у мовознавстві та логіці [26, с. 73].

Проте не всі вчені підтримують думку тотожності даних термінів. О. Залевська, говорячи про концепт, відмічає певну різницю між ним та поняттям, а саме: концепт є об'єктивно існуючим у свідомості людини перцептивно-когнітивно-афективним утворенням динамічного характеру на відміну від поняття як продукту наукового опису [19, с. 39].

О. Кравченко зазначав, що поняття є тим, про що люди домовились, щоб розуміти один одного при обговоренні чого-небудь. Концепти ж існують і утворюються самі по собі, люди лише відтворюють їх [25, с. 148].

П. Абеляр вважав, що концепт є ширшим за поняття. Він не зводиться лише до логічних категорій. Він проявляється в емоціях, інтуїції, афектах та почуттях. Тому поняття є лише одним із рівнів концепту [39, с. 63-120].

В. Дем'янков з цього приводу вважав, що ці терміни є історичними дублетами, проте все ж є деякі відмінності в їх вживанні. Перш за все, поняття є частиною концепту. Також поняття утворюють люди, а концепти

існують самі по собі й люди реконструюють їх лише з певною долею впевненості [13, с. 606; 14, с. 45].

В. Карасик та Г. Слишкін підтримували ідею того, що поняття є лише складовою частиною концепту [22].

М. Алефіренко також вважав, що поняття є змістовним ядром концепту, тобто є узагальненим абстрагованим знанням, загальним для цілого етномовного колективу [1, с. 54-55].

В. Маслова говорячи про поняття зазначає, що воно є «сукупністю пізнаних ознак об'єкта», а концепт в свою чергу є «ментальним національно-специфічним утворенням». Концепт своїм планом змісту має всю сукупність знань про даний об'єкт, а планом вираження – сукупність мовних засобів (лексичних, фразеологічних, пареміологічних та інших) [36, с. 27].

Узагальнивши погляди М. Алефіренко, В. Карасика, Г. Слишкіна, В. Маслової та ще ряду науковців, які поділяють їх погляди, а саме такі вчені, як: Є. Войшвилло, С. Плотнікова, Л. Чернейко, можна стверджувати, що вони вважають, що «концепт» та «поняття» співвідносяться як ціле та його частина. Проаналізувавши їх роботи можна узагальнити ті характеристики, якими відрізняються ці два терміни:

1. Концепт є одиницею розумової діяльності. Він належить до світу свідомості та є засобом збереження та обміну інформацією. Поняття ж у свою чергу належить до світу мови.
2. Поняття має чіткі межі. Концепт не має їх, є динамічним і перебуває у постійному русі.
3. Поняття вербалізується повністю і виражене в дефініції терміна. Концепт вербалізується неповністю тому, що лексичні засоби здатні лише частково передати концептуальні властивості.

Беручи до уваги той факт, що згідно пропонованих науковцями дефініцій «поняття» і «концепт» все ж не є тотожними, є потреба більш детально розглянути сутність терміну «концепт». Вперше згадки про концепт з'явилися в філософії. Тому, розглядаючи концепт з філософської точки зору,

ми звернулися до Новітнього філософського словника. В ньому пропонується таке трактування: «Концепт (лат. *conceptus* – поняття) – зміст поняття, його смислове наповнення в абстрагуванні від конкретно-мовної форми його вираження, що актуалізує відображену в понятті онтологічну складову цього поняття» [38, с. 503].

Крім того, різноманітні тлумачення поняття «концепт» можна знайти й в інших словниках. «Короткий словник когнітивних термінів» зазначає, що концепт – це «термін, який служить для пояснення одиниць ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, яка відображає знання й досвід людини, оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку, всієї картини світу, відображеної в людській психіці» [28, с. 90]. «Великий тлумачний словник сучасної української мови» та «Словник іншомовних слів» дають досить схожі трактування. Згідно з першим концепт це «формулювання, загальне поняття, думка» [12, с. 452], а за другим – «1) В логіці – смисл знака (імені); 2) Загальна думка, формулювання» [52, с. 360].

Тож постає проблема, що поняття «концепт», попри його часте використання, досі не має чіткого й єдиного визначення. Вивчаючи концепт, важливо розуміти, що він відноситься до декількох площин знань і в різних науках по-різному сприймається та трактується. Тому надалі в нашій роботі ми зосередимо увагу на вивченні концепту з лінгвокультурологічної та лінгвокогнітологічної точок зору.

В лінгвокультурології концептом є одиниця, яка виражає етнонаціональну специфіку і вербалізується в словах, фразеологізмах та інших мовних засобах [34, с. 70]. Вивченням концепту у лінгвокультурології займалися С. Воркачов, М. Піменова, В. Красних та інші.

С. Воркачов описує концепт як «операційну одиницю думки», як «одиницю колективного знання, яка має мовне вираження та позначена етнокультурною специфікою» [6, с. 43].

М. Піменова сформулювала визначення концепту у такий спосіб: це «те, що людина знає, вважає, уявляє про об'єкти зовнішнього та внутрішнього світу». Іншими словами, концепт – це уявлення про фрагмент світу [43, с. 158].

В. Красних визначає концепт як максимально абстраговану, але конкретно репрезентовану (мовному) пізнанню, що піддавалася когнітивному опрацюванню, ідею «предмета» у складі всіх валентних зв'язків, які національно-культурно марковані [27, с. 196].

К. Зацепін й І. Саморуков, проаналізувавши попередні дослідження в даній темі, розглянули концепт з лінгвістичної та з філософської точок зору. В результаті вони визначили концепт як «сукупність суб'єктивних уявлень про дійсність, яка набуває цілісності у мові в контакті з діючими в культурному контексті смислоутворювальними системами втілення, розуміння й інтерпретації цих уявлень» [20].

У когнітивній лінгвістиці під концептом розуміється одиниця ментальності, свідомості, пам'яті, якою оперує людина в процесі мислення і за допомогою якої здійснюється, зберігається та відображається зміст досвіду і знань [34, с. 70].

Серед вчених, які вивчали концепт з точки зору лінгвокогнітології можна виокремити С. Аскольдова-Олексієва, Д. Лихачова, О. Залевську, О. Кубрякову, В. Карасика, Л. Снігирьову.

С. Аскольдов-Олексієв в своїй статті «Концепт і слово» у 1928 році вперше у вітчизняній науці вжив термін «концепт». Концепт він визначив як мисленнєве утворення, яке замінює нам в процесі мислення велику кількість предметів одного й того ж роду [2, с. 279].

Д. Лихачов під терміном «концепт» розумів в першу чергу узагальнену мисленнєву одиницю, яка передає індивідуальне бачення дійсності людиною, в залежності від її освіти, особистого досвіду, приналежності її до певного оточення, професії і т.д. [32].

О. Залевська у своїй роботі зазначала, що концепти як одиниці етнокультурної інформації відображають світ національного світосприйняття предметів і понять, позначених мовою. Тобто під концептом може розумітись мисленнєва структура, яка є дискретною одиницею свідомості і зберігається у пам'яті народу у вербальній формі [18, с. 56.]. Також вона стверджувала, що знання людини складаються в інформаційну базу, яка «забезпечує становлення психологічної структури значення слів на стику загальносистемного значення та всього комплексу знань і переживань, без яких словоформа залишається просто деякою послідовністю звуків» [18]. Цей комплекс й називається концепт.

За Є. Кубряковою концепт – це оперативна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, усієї картини світу, квант знання [29, с. 90-92].

В. Карасик характеризує концепти як «ментальні утворення, які становлять існуючі в пам'яті людини значущі осмислюванні типізовані фрагменти досвіду», складне ментальне утворення, у складі якого виділяють образно-перцептивну, поняттєву та ціннісну сторону, фрагмент життєвого досвіду людини [24, с. 38].

Л. Снігірьова трактує концепт наступним чином – «концепт є одиницею опису картини світу – ментальною одиницею, що містить мовні й культурні знання, уявлення, оцінки, розглядається як ментальна одиниця, яка постійно змінюється» [57].

Н. Шведова виділила в концепті «змістову сторону словесного знака, за якою стоїть поняття, що належить розумовій, духовній або життєво важливій матеріальній сфері існування людини, що вироблене і закріплене суспільним досвідом народу, має в його житті історичне коріння» [59, с. 603].

Вивчивши вже представленні в науці визначення терміну «концепт», З. Попова та Й. Стернін дійшли висновку, що концепти виникають у свідомості людини завдяки чуттєвому досвіду, тобто тому, що ми отримуємо безпосередньо органами чуття, предметній діяльності людини, смислового

опрацюванню вже відомих нам концептів, мовному знанню, тобто коли людині пояснили концепт в мовній формі [41, с. 48].

Г. Садовнікова у своїй роботі теж стверджує, що концепт утворюється в результаті збору та формування інформації про певні об'єкти. До того ж ця інформація може складатися не тільки з об'єктивних даних про цей об'єкт, а й з припущень стосовно його властивостей [48; 49].

Окрім тлумачення терміну «концепт» важливим є визначити ряд характерних для нього ознак. Базуючись в першу чергу на роботах Є. Кубрякової та Є. Войшвилло, ми можемо зазначити, що концепт:

- є одиницею мислення;
- є основною одиницею таких когнітивних процесів, як обробка, зберігання та передача знань;
- є мінімальною одиницею людського досвіду у його ідеальному уявленні;
- є основним осередком культури;
- соціальні події здійснюють безпосередній вплив на асоціативне поле концепту;
- не тільки мислиться, а й переживається;
- вербалізується за допомогою слова;
- може включати в себе поняття, які не мають вербального вираження.
- концептуальна інформація може бути представлена у вигляді образів, картинок, схем та ін.;
- включає в себе описово-кваліфікаційні, чуттєво-вольові та образно-емпіричні характеристики [5; 29].

Крім того, деякі вчені спробували класифікувати концепт за різними ознаками. Наприклад, М. Болдирев виділяв прості й складні концепти. Складні концепти складаються з простих концептів, які в свою чергу проявляються у вигляді слів, фразеологізмів, граматичних форм, категорій та синтаксичних структур. Складні концепти мають, хоча й не жорстку, проте структуру. Елементи цієї структури не можуть існувати поза її межами, а

загальне значення концепту не можна вивести з значень його складових. Тобто ця структура має вид гештальта.

Також М. Болдирев поділяв концепти на конкретні та абстрактні. Конкретні позначають об'єкти та явища дійсності, що сприймаються за допомогою органів чуття. Завдяки цьому їх легше описувати та класифікувати. Абстрактні ж навпаки складніше розпізнати та класифікувати [4, с. 26, 27, 43].

В. Карасик запропонував наступну класифікацію концептів. Всі концепти поділяються універсальні та специфічні. Універсальні концепти є загальноприйнятими та мають наднаціональний характер, вони мають загальнолюдську значимість. Специфічні концепти пов'язані з певною (суб)культурою – соціальною, етнічною, професійною та ін. Так, наприклад, для східних країн велику цінність має гостинність, для англосаксонської культури важлива пунктуальність, а для східнослов'янських – справедливість. [60, с. 448] Далі концепти поділяються на регулятивні та нерегулятивні. До перших належать ментальні утворення в яких головне місце займають ціннісні компоненти. В них одразу закладений орієнтир на певну норму, шаблон поведінки в соціумі. Нерегулятивні включають в себе ментальні утворення, які не мають спрямованості на виконання певних моделей поведінки. Також В. Карасик виділяв параметричні та непараметричні концепти. До параметричних належать концепти, які асоціюються з такими кількісними та якісними показниками як розмір, якість, об'єм, простір, час, причина, функція, статус та інші. До непараметричних відносяться концепти відчуття, уявлень, асоціацій, наприклад, душа, любов, слава, добро, страх [20].

Отже, поняття «концепт» має міждисциплінарну природу, адже воно використовується у філософії, лінгвокогнітології, лінгвокультурології та інших дисциплінах. На даний момент не існує єдиної загальноприйнятої дефініції терміну «концепт», оскільки при спробі його тлумачення, постає проблема в розмежуванні даного терміну з «поняттям», до того ж концепт не

є чимось незмінним, а постійно перебуває в русі і зазнає певних змін під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Проте, проаналізувавши представленні вище тлумачення, можна дійти висновку, що концепт є смисловою структурою, що базується на думках, уявленнях про світ, як на особистісному, так і на колективному досвіді. Він обов'язково має мовне вираження, відрізняється культурною специфікою та виявляє динамічний характер, тобто з часом може утворювати нові смисли. Тож ми бачимо, що хоча всі наведені визначення і є різними, всі вони мають спільні моменти і не заперечують, а лише доповнюють один одного, роблячи акцент на певних характеристиках концепту, розкриваючи його з різних сторін.

1.2. Місце концепту «Sicherheit» в німецькій концептосфері

Концепт «Sicherheit», попри свою, на перший погляд, зрозумілість та чіткість, має досить широке коло значень. В кожній культурі є ряд трактувань, які є більш важливими для її представників та використовуються частіше в порівнянні з іншими значеннями.

Під терміном «Sicherheit» в німецькій культурі може розумітись, поперше, безпека у фізичному плані, а саме: захищеність від зловмисних нападів та від аварій спричинених людиною, стихійних лих, персональна безпека та безпека майна. Також під цим поняттям розуміється інформаційна безпека та конфіденційність [79].

Х. Просс трактуючи термін «Sicherheit» визначає його не тільки як відсутність фізичної та соціальної небезпеки, але й як стан психічної та духовної рівноваги, відсутність внутрішньої невпевненості. Під «Sicherheit» вчений розуміє відчуття захищеності, надійності особистих відносин, впевненість в знанні того, що є добро та зло, тобто чітке усвідомлення, що треба робити і що не можна робити [69, с. 103].

Концепт «Sicherheit» належить до ключових концептів німецької культури. Щоб визначити його важливість слід звернутися до досліджень в

сфері культурології. Культурологи зазначають, що Німеччина належить до країн з високим рівнем уникання невизначеності. Для таких країн є характерним прагнення слідувати правилам, законам, нормам поведінки. Вони потребують чітко сформульованих правил та інструкцій. Розплановують свої дії заздалегідь та на далеке майбутнє, надають перевагу прямоті в критиці. Вони не схильні до ризику і не терплять двозначності в словах та діях.

Також ми можемо звернутися до німецьких «культурних норм» або ж «стандартів». Поняття «культурні стандарти» було введено в науковий обіг А. Томасом. Він визначає їх як норми та стандарти поведінки та оцінку певної поведінки, яка характерна для певної культури і вважається обов'язковою. Культурні норми діють як критерії, показники, системи відношень, риси для орієнтації. Культурні норми дають представникам певної культури орієнтир для своєї поведінки і дають можливість вирішувати, яку поведінку вважати нормальною, допустимою, типовою, а якої слід уникати. Культурні норми складаються з центральної, головної норми, яка представляє собою ідеальний світ, та діапазону допустимих відхилень від норми [70].

До німецьких культурних стандартів належать повага до існуючих правил та структур; самоконтроль при виконанні будь-якої діяльності, зауважуючи та орієнтуючись на наявні правила, в результаті чого забезпечується надійність для всіх учасників діяльності; потреба в чіткій організації, детальному та довгостроковому плануванні в будь-якій справі; потреба в документації та письмовому фіксуванні всіх деталей [71, с. 45-129].

Висловлювання Б. Нусса в роботі «Das Faust-Syndrom. Ein Versuch über die Mentalität der Deutschen» про важливість порядку для німецької культури підтверджує те, що німці надзвичайно цінують безпеку, надійність, впевненість, які в свою чергу є неможливими без порядку (Див. табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Уривок з «Das Faust-Syndrom. Ein Versuch über die Mentalität der Deutschen»

Б. Нусса

Мова оригіналу	Переклад
<p>Für Deutsche ist unerläßlich, Ordnung zu haben und in einer Welt zu leben in der Ordnung herrscht. In der Tat ist nur die Ordnung imstande, den inneren Frieden zu sichern. Damit der Kopf ordentlich funktionieren und die Seele sich frei fühlen kann, muß der Körper in einem geordneten Rahmen leben. Der Deutsche kann es nicht ausstehen, wenn er sich nicht «zurechtfinden» - in seinen Sachen wie in seinen Gedanken, im Beruf wie in seinem Gefühlsleben. Er liebt klare Verhältnisse. Er möchte wissen, woran er ist und wie es weitergehen soll. Er ist ein Gewohnheitstier und möchte alles genau geregelt sehen. Das Unbekannte belastet, ja erschreckt ihn. Er hat das Bedürfnis, das Terrain, auf dem er sich bewegt, zu erforschen und abzustecken. Wenn das einmal geschehen ist, fühlt er sich in Sicherheit [68].</p>	<p>Для німців є необхідним мати порядок та жити в світі де править порядок. Насправді, тільки порядок може забезпечити їм внутрішній спокій. Для того, щоб голова могла нормально функціонувати, а на душі було спокійно, потрібно жити в упорядкованих рамках. Для німця є нестерпним якщо він не може «розібратись» - як у своїх справах, так і в думках, як в професійній сфері, так і в почуттях. Він любить прозорі відносини. Він хоче знати, де він знаходиться і як він має діяти. Він є породженням звички і хоче бачити все підпорядкованим правилам. Невідомість пригнічує та навіть лякає його. В нього є потреба розвідувати та розграничити територію, на якій він пересувається. Якщо це вдається, він відчуває себе в безпеці</p>

Х. Просс у своїй роботі «Was ist heute deutsch? Wertorientierungen in der Bundesrepublik» демонструє, які спільні риси можна виявити між представниками сучасного німецького суспільства та представниками попередніх епох, які мешкали на території сучасної Німеччини. Згідно проведеного дослідження, старі цінності попередніх епох, такі як: дисципліна, слухняність, підпорядкованість, вже перебувають не на першому плані, вони втратили цінність через різні причини, в тому числі й через строкатість країни в культурному сенсі (присутність представників інших культурних спільнот). Крім того, німці стали більше цінувати особисту незалежність, прагнути свободи, вільного вибору, реалізації особистих інтересів. Проте, суттєвих змін у ставленні німців до дотримання порядку та пріоритету безпеки у порівнянні з іншими цінностями не відбулося [94].

За різними джерелами, за результатами різних досліджень і соціологічних опитувань останніх десятиліть можна виокремити декілька цікавих і переконливих студій щодо рейтингової оцінки цінностей у німецькому суспільстві. Так, за одним з таких досліджень на передній план виходять такі цінності як: *Gesundheit* (здоров'я), *Ehe und Familie* (шлюб та сім'я), *Sicherheit* (безпека, захищеність), *ein hoher materieller Standard* (високий рівень достатку), *der befriedigende Beruf* (задовільна професія), *reichlich Freizeit* (багато вільного часу), *persönliche Freiheit und Unabhängigkeit* (особиста свобода та незалежність) [69, с. 158].

Г. Баузіnger виділяє такі важливі для німців цінності як: *Ordnung* (порядок), *Fleiß* (працьовитість), *Pünktlichkeit* (пунктуальність), *Sparsamkeit* (бережливість), *Genauigkeit* (точність), *Gemütlichkeit* (затишок). Проте на першому місці є *Zuverlässigkeit* (надійність), що є синонімом до *Sicherheit*. [61, с. 176]

Х.-Д. Гельферт віділяє 30 концептів, що виражають мовну картину Німеччини. До них належать: *Heimat* (батьківщина), *Gemütlichkeit* (затишок), *Geborgenheit* (захищеність), *Feierabend* (кінець робочого дня), *Verein* (союз), *Ordnung* (порядок), *Pünktlichkeit* (пунктуальність), *Sauberkeit* (чистота),

Sparsamkeit (бережливість), *Tüchtigkeit* (старання), *Fleiß* (працьовитість), *Ernsthaftigkeit* (серйозність), *Gründlichkeit* (грунтовність), *Pflicht* (обов'язок), *Treue und Redlichkeit* (вірність та чесність), *Schutz und Trotz* (захист та наполегливість), *Innigkeit* (щирість), *Einfalt* (простота), *Weltschmerz* (світова скорбота), *Sehnsucht* (туга), *Tiefe* (глибина), *Ursprung* (початок), *Wesen* (створіння, характер), *Ehrfrucht* (повага), *Tragik* (трагізм), *Totalität* (тотальність), *Absolute* (абсолютне), *Staat* (державна), *Wald* (ліс), *Weihnachten* (Різдво) [66].

Відомий соціолог та антрополог Г. Хофстеде займався вивченням відмінностей в ціннісних орієнтаціях і установках представників різних національно-культурних спільнот. Він встановив, що для німецької культури є особливо значимим критерій «*Unsicherheitsvermeidung*», який означає уникання невизначеності, страх перед невизначеністю, бажання уникнути невизначеності [67, с. 228, 289].

На думку Х. Просс, німецький менталітет характеризують такі поняття як «*Sicherheitsverlangen*», а саме потреба в безпеці, та «*die tiefe Sehnsucht nach Sicherheit*» – глибоке прагнення безпеки. Це свідчить про страх перед майбутнім або невпевненість в ньому, а також супротив непередбачуваності, песимістичний погляд на світ та сподівання полегшити стан невизначеності за допомогою численних гарантій [69, с. 105].

Цінність безпеки в німецькому суспільстві виражається в тому, що порядок, стабільність та передбачуваність незмінно залишаються важливими для нього [69, с. 106]. Тобто автор вказує на зв'язок між концептами «*Sicherheit*» (безпека) та «*Ordnung*» (порядок).

В свою чергу Б. Нусс розглядає зв'язок концепту «*Sicherheit*» з концептом «*Angst*» (страх), оскільки саме «*Unsicherheit*» (невпевненість) породжує страх. Незнання того, що може трапитись, викликає у німців значно більший страх, ніж справжня небезпека. Вчений зазначає, що для німців є характерною потреба в контролі, певних рамках, які б давали цілковиту впевненість в будь-чому. Досить часті перевірки, які б могли

здатись іншим непотрібними і надокучливими, сприймаються німцями позитивно, оскільки це дає їм змогу уникнути помилок та неточностей в певній справі ще на її початку [68, с. 183-195].

Підтвердженням думки Б. Нусса стосовно важливості «Sicherheit» для німецької культури є уривок з книги з теології Д. Рьослера «Vergewisserung» (отримання впевненості) (Див. табл. 1.1.). В ньому автор описує наскільки важливим для людини є почуття впевненості та як важко це відчуття здобути в наші дні.

Таблиця 1.2.

Уривок з «Vergewisserung» Д. Рьослера

Мова оригіналу	Переклад
<p>«<i>Ich bin gewiss!</i>» - <i>Ist das ein Satz aus unseren Tagen? ... Gewißheit scheint sich seltener finden zu lassen, und sie zu suchen mühsamer. Aber wer könnte wirklich auf Gewissheit verzichten? Gewiß zu sein: seiner selbst, seiner Sache, eines anderen Menschen - und vor allem: des eigenen Glaubens, - das ist lebensnotwendig. In Ungewißheit läßt sich nicht leben. Schon die belanglosen Ungewißheiten des Alltags sind schwer zu ertragen. Nicht selten machen sie krank und lassen darin anschaulich werden, wie der Mensch unter ihnen leidet.</i></p> <p><i>Ungewißheit in den Grundfragen des Lebens bedroht das Leben selbst</i> [70].</p>	<p>«Я впевнений!» - хіба це речення з наших днів? Впевненість зустрічається тепер рідше і шукати її нелегко. Але хто дійсно зможе відмовитись від впевненості? Бути впевненим: у собі, в своїй справі, в іншій людині – та перш за все, в своїй вірі – необхідно для життя. В невпевненості жити неможливо. Навіть незначну невпевненість в повсякденному житті тяжко переносити. Нерідко через них ми хворіємо і таким чином вони показують як люди від них страждають.</p> <p>Невпевненість в основних питаннях життя загрожує самому життю</p>

А. Вежбицька відзначає взаємозв'язок концепту «Sicherheit» з концептами «Ordnung», «Geborgenheit» та «Heimat» і протиставляє їх концепту «Angst». Дослідниця вважає, що концепт «Sicherheit» може означати стан, вільний від страху. Це означає, що людина не тільки в безпеці, а й те, що вона може бути впевнена в своїй безпеці. Інакше кажучи, «Sicherheit» – поняття протилежне як небезпеці, так і сумніву. Воно розуміє під собою відчуття глибокого задоволення непідвладності небезпеці чи сумнівам [7].

Поняття «Sicherheit» також пов'язане з поняттям «Geborgenheit», яке означає знаходження в тому місці, де тобі нічого не загрожує і де ти відчуваєшся у безпеці [7, с. 108].

Крім того німецька культура характеризується «Vorschriftsethos» та «Ordnungsethos». Тобто система її етичних уявлень базується на приписах та понятті «порядок». Тож можна вважати, що підвищений інтерес німців до правил та строго порядку пов'язаний насамперед з цінністю для них безпеки як такої. Велику кількість заборон та правил можна розцінювати як надійну основу, яка зменшує життєву невизначеність та пов'язаний з цим Angst. Б. Нусс висловився щодо цього так: *«Im täglichen Leben wird deutlich, welcher unaufhörlichen Kampf die Deutschen unbewußt führen, um ihre latenten Ängste abzubauen. Materiell wie psychisch haben sie das Bedürfnis, in einem sicheren Rahmen zu leben»* (В повсякденному житті стає зрозумілим, яку безперервну боротьбу несвідомо ведуть німці, щоб зменшити їх скриті страхи. Вони мають як матеріальну, так і фізичну потребу у житті в рамках захищеності / впевненості) [68, с. 195].

Ця думка підтверджується знаками «Verboten», наприклад *Parken verboten* (Паркування заборонено), *Ankleben von Plakaten verboten, Bekleben verboten, Plakatieren verboten* (розклеювати оголошення заборонено), *Rauchen verboten* (палити заборонено), *Fahrräder anstellen verboten* (Ставити велосипеди заборонено), *Zutritt verboten* (прохід заборонено), *Rauchen, Feuer, und offenes Licht polizeilich verboten* (паління, розведення вогню заборонено

поліцією), *Unbefugtes Betreten und Befahren verboten!* (Несанкціонований вхід та в'їзд заборонено), *Privatweg! Durchgang verboten!* (Приватна дорога! Проїзд заборонено!). Вони зустрічаються усюди та пов'язані з культурною значимістю «Sicherheit».

Отже, судячи з вище сказаного, можна зробити висновок про велику значимість концепту «Sicherheit» для німецької культури та його важливу роль у її концептосфері. Тобто концепт «Sicherheit» поряд з такими концептами як: «Ordnung», «Angst» та іншими належить до ключових концептів. Він є одним з найдавніших концептів німецької культури. Аналізуючи інтерпретації концепту «Sicherheit» різними вченими, можна дійти висновку про різнобічність його понятійного ядра. Концепт «Sicherheit», поєднуючи в собі впевненість, безпеку та захищеність, може розглядатись як ключова німецька цінність та як позитивний корелят концепту «Angst».

1.3. Репрезентація концепта «Sicherheit» в німецькій та українській лексикографії

Для більш детального аналізу ознак та структури концепту «Sicherheit» нам слід вивчити понятійний компонент концепту на основі даних лексикографічних джерел німецької та української мов.

Завдяки вивченню етимології назви концепту в німецьких лексикографічних джерелах вдалось встановити, що лексема «Sicherheit» була введена у використання у XVIII столітті та була утворена від прикметника «sicher» [65].

Найбільш детальне тлумачення концепту «Sicherheit» ми знайшли у словнику братів Грімм [62]:

1. *zumal als Rechtswort in festen Wendungen und mancherlei Wandlung des Begriffs, in der älteren Sprache häufiger als das Adjectiv, in Ausläufern bis auf heute gebraucht;*

2. *Sicherheit, Rechtsschutz durch Vertrag, Bürgschaft, Gelübde, feierliche Zusage, die der Verpflichtete dem Fordernden bietet; mhd. in mannigfachem Gebrauche, besonders als Sicherheit bieten, leisten, schaffen, tun, geben u. ähnl.; besonders unter Sieger und Besiegtem;*
3. *Nachklang der alten Rechtsbedeutung in der neueren Sprache, wenn Sicherheit Bürgschaft irgend einer Art, durch Pfand oder Wort bezeichnet;*
4. *Sicherheit in allgemeinerem Sinne, Geschütztsein vor Gefahr, Zustand in dem man geborgen ist; die öffentliche Sicherheit, Schutz des Staates oder der Gemeinde vor allem Beunruhigenden;*
5. *die zuständige Bedeutung in eine concrete übergegangen, Sicherheit Sache oder Person, die zum Schutze dient oder hilft;*
6. *auch örtliche Bedeutung tritt hervor, Sicherheit der Ort der Schutz gewährt;*
7. *Sicherheit, von innerer Beruhigung, Freiheit vor Sorge, Sorglosigkeit; in theologischem Sinne: die fleischliche Sicherheit, die Fertigkeit, sich eine unbegründete Abwesenheit der Gefahr, besonders in Ansehung seines Verhältnisses Gott einzubilden;*
8. *Sicherheit, Zuverlässigkeit, Festigkeit, Abwesenheit von Zweifel und Wanken, Personen, Zustände und Dinge bezogen.*

Тобто термін «Sicherheit», перш за все, має на собі правовий відголосок з минулого. Раніше він належав до юридичної сфери й виражав впевненість, правовий захист завдяки договору, гарантії, обіцянки, яку пропонував боржник. Термін використовувався в словосполученнях, наприклад, пропонувати безпеку, надавати безпеку, створити безпеку, та в якості прикметника.

Крім того під «Sicherheit» розуміється безпека у більш загальному розумінні, захищеність від небезпеки, стан, у якому людина перебуває в безпеці; громадська безпека, захист держави чи громади. Також це безпека у локальному значенні, коли певне місце надає чи забезпечує захист. Та внутрішній спокій, свобода від турбот, безтурботність.

Та в теологічному розумінні «Sicherheit» означає тілесну безпеку, вміння уявити чи переконати себе у відсутності небезпеки, особливо приймаючи до уваги ваше ставлення до Бога.

В останньому значенні «Sicherheit» це надійність, стабільність, відсутність сумнівів стосовно людей, обставин та речей.

Отже, виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок, що в кінці XVIII століття лексема «Sicherheit» вживалась в німецькій мові, в першу чергу, для позначення правової безпеки, як і надійності, захищеності державою, внутрішньої впевненості та безтурботності.

Словник сучасної німецької мови пропонує такі дефініції даного концепту:

1. *das Ungefährdetsein, das Geschütztsein vor Gefahr;*
2. *Zuverlässigkeit, Verlässlichkeit; das Freisein von Irrtümern, Fehlern, die Unfehlbarkeit;*
3. *Gewissheit, Bestimmtheit;*
4. *Selbstbewusstheit, Selbstsicherheit;*
5. *Garantie des Kreditnehmers, auf die der Kreditgeber zurückgreifen kann, wenn der Kreditnehmer seinen Verpflichtungen nicht nachkommt [72].*

Отже, в наш час «Sicherheit» означає бути захищеним від небезпеки, надійність, відсутність помилок та похибок, визначеність, впевненість у собі, гарантію позичальника, яку він дає кредитору.

В електронній версії словника Duden [87] пропонується таке тлумачення поняття «Sicherheit»:

1. *Zustand des Sichereins, Geschütztseins vor Gefahr oder Schaden; höchstmögliches Freisein von Gefährdungen* (стан перебування в безпеці, захищеності від небезпеки та шкоди, максимальний стан незалежності від загрози);
2. *Gewissheit, Bestimmtheit* (впевненість, рішучість);
3. *das Freisein von Fehlern und Irrtümern; Zuverlässigkeit* (стан незалежності від помилок, надійність);

4. *Gewandtheit, Selbstbewusstsein, sicheres Auftreten* (винахідливість, самовпевненість, впевнена поведінка);
5. *(Wirtschaft) hinterlegtes Geld, Wertpapiere o.Ä. als Bürgschaft, Pfand für einen Kredit* (депозит, цінні папери та ін., гарантія, ручительство, порука, застава по кредиту);
6. *(DDR) . Kurzform für: Staatssicherheit* (державна безпека).

Проте «Das Bedeutungswörterbuch» Duden 2010-го року [63] видання пропонує такі визначення як:

1. *das Sichersein vor Gefahr oder Schaden* (перебування в безпеці від небезпеки та шкоди);
2. *sicheres, keinen Zweifel aufkommen lassendes Gefühl, Wissen* (безпечне відчуття чи знання, яке не піддається сумніву);
3. *das Freisein von Fehlern oder Irrtümern* (стан незалежності від помилок);
4. *sicheres, gewandtes Auftreten* (безпечна, вміла поведінка);
5. *hinterlegtes Geld, Wertpapiere o.Ä. als Pfand für einen Kredit* (депозит, цінні папери, податок на кредит).

Вивчення лексикографії дало нам змогу встановити, що ім'я концепту «Sicherheit» має досить широкий об'єм семантики. «Sicherheit» трактується в словниках як стан захищеності від небезпеки, почуття впевненості, відсутність сумнівів у будь-чому, відсутність помилок, впевненість у власних силах. Крім цього, зустрічається й економічне поняття, а саме: довіреність, порука, застава, гарантія.

З наведених дефініцій слідує, що головними ознаками імені концепту є безпека, впевненість, захищеність, фізична та фінансова надійність.

Також можна дійти висновку, що з часу першої фіксації поняття «Sicherheit» в лексикографії в XVIII столітті відбувся зсув в його тлумаченнях. А саме фінансова та правова безпека з перших позицій значень перемістились на останні. Зараз «Sicherheit» означає для німецького суспільства в першу чергу внутрішню, особистісну, психологічну безпеку, впевненість у захищеності від загроз та помилок.

Окрім тлумачень імені концепту, слід також розглянути синонімічний ряд лексеми «Sicherheit». Запропоновані в словниках синоніми можна розподілити за такими групами:

1. захищеність, безпека: *Abschirmung* (захист, прикриття), *Behütetheit* (зберігання, оберігання), *Geborgenheit* (захищеність, безпека, відчуття захищеності), *Schutz* (захист), *Obhut* (нагляд, захист), *Sekurität* (безпека);
2. впевненість, достовірність, зрозумілість, надійність: *Bestimmtheit* (визначеність, рішучість), *Echtheit* (автентичність), *Gewissheit* (впевненість, достовірність), *Glaubwürdigkeit* (достовірність, правдоподібність), *Klarheit* (ясність, зрозумілість), *Nachvollziehbarkeit* (зрозумілість, відсутність заперечень), *Stichhaltigkeit* (обґрунтованість, надійність), *Unwiderlegbarkeit* (незаперечність), *Unwiderleglichkeit* (беззаперечність), *Verlässlichkeit* (надійність), *Zuverlässigkeit* (надійність, достовірність);
3. самовпевненість, вправність: *Geschick* (вправність, майстерність), *Geschicktheit* (вправність, віртуозність), *Geschliffenheit* (відточеність), *Gewandtheit* (винахідливість, вправність), *Selbstbewusstsein* (самовпевненість, почуття власної гідності), *Selbstvertrauen* (впевненість в собі), *Selbstsicherheit* (самовпевненість), *sicheres Auftreten* (впевнена поведінка), *Wendigkeit* (вправність, спритність), *Überzeugung* (впевненість);
4. гарантія, порука: *Bürgschaft* (порука, за порука), *Faustpfand* (застава майна), *Garantie* (гарантія), *Gewähr* (гарантія, порука), *Kaution* (порука, зalog), *Pfand* (податок), *Deckung* (прикриття, захист), *Sicherheitsleistung* (надання залoгу), *Sicherung* (гарантія) [87].

Така кількість синонімів підтверджує багатогранність концепту «Sicherheit», який охоплює різні сфери нашого життя, наприклад, емоційну, економічну сферу та інші.

Крім того, в сучасній німецькій мові ім'я концепту також використовується компонент у словоскладанні. При аналізі словників та різних інтернет-джерел вдалося виявити 200 складних слів, у складі яких є «Sicherheit» (див. дод.). В цих словах компонент «Sicherheit» виступає в

якості визначального або головного слова. Наприклад, *Angriffssicherheit*, *Betriebssicherheit* (безпека в роботі), *Datensicherheit* (надійність даних), *Fahrsicherheit* (безпека дорожнього руху), *Funktionssicherheit* (надійність експлуатації), *Hochsicherheitstrakt* (в'язниця з максимальною ізоляцією ув'язнених), *Sicherheitsabstand* (безпечна дистанція), *Sicherheitsabschirmung* (захисний екран), *Sicherheitsanforderungen* (вимоги техніки безпеки), *Sicherheitsanlage* (захисний пристрій), *Sicherheitsarrest* (арешт боржника), *Sicherheitsaufkleber* (наліпка з попереджувальним написом), *Sicherheitsausschuß* (комітет громадської безпеки), *Sicherheitsbeamte* (співробітник органів державної безпеки), *Sicherheitsbeleuchtung* (аварійне освітлення), *Sicherheitsdrehzahl* (максимально допустиме число оборотів), *Sicherheitsgrad* (ступінь надійності), *Sicherheitsinspektion* (інспекція з питань техніки безпеки) та інші. Необхідно зазначити, що більшість термінів не мають еквівалентів в українській мові. Це вказує на різницю в цінності даного концепту в обох культурах та підкреслює наявність у тлумаченні даної лексеми особливостей, які є притаманними лише німецькій ментальній та матеріальній культурі.

В німецькій мові концепт «Sicherheit» репрезентовано також і через фразеологічні сполучення й єдності. До складу фразеологізму може входити лексема «sicher» або «Sicherheit», проте є і фразеологізми, які передають значення безпеки і захищеності через використання мовних одиниць, що не мають безпосереднього відношення до досліджуваного концепту. Наприклад, *jmdn. etw. in Sicherheit bringen, sich, jemanden in Sicherheit wiegen, leben wie Gott in Frankreich, leben wie ein Fürst, (sicher wie) in Abrahams Schoß, gehegt und gepflegt, im sicheren Hafen, in guten Händen, warm und trocken (sitzen), (warm / weich / warm und weich) in der Wolle sitzen, leben wie die Made im Speck, jmdn. sein Herz ausschütten* [64, 92].

Також «Sicherheit» зустрічається у різних сталих виразах, таких як: *soziale, nationale Sicherheit; die öffentliche Sicherheit und Ordnung; die Sicherheit am Arbeitsplatz; die Sicherheit der Arbeitsplätze; die innere Sicherheit;*

jemandes Sicherheit garantieren; ein Gefühl der Sicherheit; für mehr Sicherheit sorgen; mit an Sicherheit grenzender Wahrscheinlichkeit; die Sicherheit eines Urteils; Sicherheit im Benehmen, Auftreten; Sicherheiten geben, leisten [87].

Важливо також розглянути такий репрезентант концепту як «sicher», який може використовуватись і як прикметник, і та прислівник. Він має наступні значення:

1. *ungefährdet, gefahrlos, von keiner Gefahr bedroht, von Gefahren oder Risiken geschützt;*
2. *uverlässlich, mit versprochenen Wirkung;*
3. *aufgrund von Erfahrung, Übung keine Fehler machend;*
4. *keine Hemmungen habend, zeigend; voller Vertrauen in die eigenen Fähigkeiten, selbstsicher;*
5. *ohne jeden Zweifel bestehend oder eintretend; gewiss;*
6. *keinerlei Zweifel habend* [63].

Слід зазначити, що лексема «sicher» походить від давньоверхньонімецького слова «sichur», яке було запозичене з латинської мови: «securus» (безтурботний). У давньоверхньонімецькому слово «sichur» використовувалося в юридичному значенні - *frei von Schuld, Pflichten, Strafe* (вільний від боргу, зобов'язань і штрафів) [65].

Прикметник «sicher» означає такі ж стани як і концепт «Sicherheit», а саме: захищеність від ризиків, безпечно існування, надійність, відсутність помилок та неточностей, впевненість у своїх силах, відсутність сумнівів в чому-небудь [63].

Виступаючи прислівником, sicher має ряд синонімів. Їх можна умовно розділити на висловлювання, що виражають відносну впевненість - *mit ziemlicher Sicherheit*, та ті, що виражають цілковиту впевненість - *gewiss, sicherlich, ohne Zweifel auf jeden Fall, bestimmt, hundertprozentig, mit Sicherheit, ohne Frage / Zweifel* [88].

Також дуже часто вживається сталий вираз *sicher ist sicher*. Зазвичай він виражає рекомендацію проявити обережність, не ризикувати, перевірити ще раз що-небудь для досягнення повної впевненості.

Також лексема «sicher» часто є частиною складних слів. В цих словах вона проявляє різні свої значення, такі як:

1. надійність функціонування процесу, номінованого базовим словом, гарантію його оптимального результату: *bilanzsicher, erfolgssicher, gewinnsicher, funktionssicher, siegessicher, treffsicher, wachstumssicher, zielsicher*;
2. вираження впевненості в оптимальній придатності чого-небудь для якої-небудь дії або для використання будь-ким: *bremssicher, gewinnsicher, idiotensicher, kindersicher, kurvensicher, schlafsicher, werbesicher*;
3. захищеність від шкідливого впливу будь-якого явища або процесу, номінованого базовим словом: *abhörsicher, atomsicher, diebstahlsicher, einbruchssicher, fälschungssicher, feuchtigkeitssicher, feuersicher, fluchtsicher, frostsicher, gleitsicher, kriesensicher, kugelsicher, lawinensicher, mottensicher, rutschsicher, staubsicher, unfallsicher, wintersicher*;
4. можливість виконувати дію з чим-небудь без нанесення шкоди: *bruchsicher, verlegesicher, waschsicher*.

Досить значимим є той факт, що дана лексема має багато синонімів. Для зручності їх було розділено в групи за їх прямим значенням, в результаті чого було визначено найбільші за кількістю компонентів, що увійшли до їх складу, групи:

1. захищений, безпечний: *behütet, beschützt, geborgen, gefeit, gefahrlos, gesichert, geschützt, risikofrei, ungefährlich, wohlbehütet, wasserdicht*;
2. безпомилковий, достовірний, певний: *bestimmt, bewährt, dokumentiert, echt, erwiesen, fehlerfrei, fraglos, hundertprozentig, unbedenklich, unbestreitbar, unstrittig, unwiderlegbar, unzweifelhaft*;
3. надійний, вірний, що вселяє довіру: *beglaubigt, bewährt, erfahren, erprobt, fundiert gewiss, glaubhaft, glaubwürdig, klar, stichhaltig, unbedenklich*,

verlässlich, zuverlässig, zweifelfrei, unumstößlich, unverfälscht, verbürgt, wahr, wahrhaftig;

4. впевнений в своїх силах, досвідчений, знаючий»: *beschlagen, bewährt, erfahren, fähig, fit, geschickt, geübt, kompetent, kundig, selbstsicher, solide, verlässlich* [88].

Часто можна зустріти репрезентант концепта «sicher» в сталих словосполученнях. В кожному з них проявляється свій відтінок значення цієї лексеми: *eine sichere Hand* (тверда рука), *sichere Beweise* (беззаперечні докази), *ein sicheres Gedächtnis* (прекрасна пам'ять), *sicheres Geld* (вірні гроші), *eine sichere Quelle* (достовірне джерело), *ein sicherer Schütze* (влучний стрілець), *ein sicheres Versprechen* (тверда обіцянка), *ein sicherer Zahler* (платоспроможний клієнт), *über ein sicheres Wissen verfügen* (володіти міцними знаннями), *sicher auftreten* (триматися впевнено), *sicher leben* (жити забезпечено) [64].

Звернімося до аналізу концепту «Sicherheit» у системі української мови за лексикографічними джерелами.

Українські двомовні словники дають наступні відповідники імені концепта Sicherheit: безпека, надійність, впевненість, гарантія [8; 9; 40].

У словнику української мови [53; 54; 55; 56] можна знайти такі значення даних слів:

«Безпека - стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує» [53, с. 137].

«Надійність» є абстрактним іменником до прикметника надійний. Згідно словнику, надійний це такий, який викликає повне довір'я, на якого цілком можна покластися; який відповідає своєму призначенню; який забезпечує досягнення мети; перевірений [56, с. 69].

«Упевненість» це, по-перше, усвідомлення своєї сили, своїх можливостей; по-друге, тверде переконання в чомусь, щодо чогось, віра в кого-, що-небудь [54, с. 456].

Під «гарантією» розуміється порука в чомусь, забезпечення чого-небудь та умови, що забезпечують успіх чого-небудь [55, с. 29].

Великий тлумачний словник української мови та великий тлумачний словник сучасної української мови дають однакові визначення цих термінів зі словником української мови [11; 21; 10].

Задля вивчення походження цих слів в українській мові було проаналізовано етимологічний словник. В ньому були виявлені лише терміни «безпека» та «гарантія». То ж слово «безпека» утворене з прийменника «bez» і основи іменника «реґса», тобто «турбота, клопоти», пов'язаного з дієсловом «ректі», в українській мові «пекти» [15, с. 163].

«Гарантія» ж у свою чергу є запозиченням з німецької або французької мови. Німецьке «Garantie» походить від французького «garantie», пов'язаного з «garant» - «поручитель», яке зводиться до франкського «wërand», спорідненого з давньоверхньонімецькою, давньонижньонімецькою та давньоанглійським «weġian» - «захищати», нововерхньонімецьким «wehren», праслов'янським «vor- / ver-» - «запирати, замикати», українським «вір» - «жердяна загорожа», видозміненого під впливом французького «gari» - «захищати» [16, с. 470-471].

Отож ми бачимо, що термін «Sicherheit» не має єдиного відповідника в українській мові. Проаналізувавши запропоновані відповідники ми можемо стверджувати, що ті характеристики, які містить в собі «Sicherheit», в українській мові властиві різним словам. Так стан захищеності розуміє під собою термін «безпека». Термін «надійність» виражає впевненість у чомусь, гарантію досягнення мети. «Впевненість» виражає віру в себе, кого- або що-небудь. Та «гарантія» означає поруку, обов'язковість успіху чого-небудь.

Із запропонованих варіантів найбільш повно досліджуваний нами концепт номінує термін «безпека», тому надалі в роботі ми сконцентруємо нашу увагу саме на цьому відповіднику.

Парадигматичні зв'язки поєднують слово «безпека» з синонімами «забезпека», «безпечність», «безпеченство», «надійність» [46, с. 15] та антонімом «небезпека», «тривога», «занепокоєння» [51].

Ми бачимо, що кількість синонімів у слова «безпека» значно менше ніж у слова «Sicherheit». До того ж вони не охоплюють таке коло сфер життя.

Оскільки в українській мові словоскладання не є настільки поширеним способом словотвору, то і слів з компонентом «безпека» немає. Натомість, в українській мові є багато сталих виразів та словосполучень, компонентом яких є «безпека». Наприклад: *Рада Безпеки, техніка безпеки, безпека праці, безпека руху, безпека інформації, безпека даних, безпека харчових продуктів, радіаційна безпека, служба безпеки, гарантувати безпеку* і т.д.

Також в українській мові є ряд фразеологізмів, що означають стан безпеки. Наприклад, *як у Бога за пазухою, як у Христа за пазухою, жити паном, як у Бога за дверима, як вареник у маслі, як попів кіт на печі, стояти твердо на ногах, як риба в воді, мій дім моя фортеця*.

Також слід зауважити, що в українській, як і у німецькій мові, концепт «безпека», можна розглядати і через його похідні, а саме прикметник «безпечний».

В тлумачному словнику нам вдалось знайти такі визначення:

«Безпечний - 1. Який не має в собі небезпеки або захищає кого-, що-небудь від небезпеки. 2. Якому не загрожує небезпека; гарантований від небезпеки. 3. Який не завдає, не повинен завдавати шкоди. 4. рідко. Те саме, що безтурботний; безжурний [53, с. 139].

Отже, порівнюючи репрезентацію концепту «Sicherheit» в німецькій та концепту «безпека» в українській лексикографії, можна зробити такі висновки:

1. Термін «Sicherheit» не має єдиного відповідника в українській мові. Тому іменем концепту ми обрали термін «безпека», оскільки він найбільш повно та адекватно передає зміст концепту «Sicherheit».

2. В німецькій лексикографії більш детально описується значення слова «Sicherheit», аніж в українській – «безпека».
3. У словниках термін «Sicherheit» трактується в першу чергу як стан захищеності від небезпеки та внутрішня, особистісна, психологічна безпека, також як почуття впевненості, відсутність сумнівів у будь-чому, відсутність помилок, впевненість у власних силах. Крім цього, під «Sicherheit» розуміється фінансова та правова безпека.
4. В українській мові «безпека» має більш лаконічне та узагальнене трактування.
5. Також термін «Sicherheit» має більше парадигматичних зв'язків, а ніж термін «безпека».
6. Термін «Sicherheit» приймає активну участь у словотворі, що спричинено особливостями мови.

Усі відмінності між термінами пояснюються тим, що безпека для німецького суспільства є більш важливою, більш значимою, а тому й уваги цьому приділяється більше. Це проявляється у більш детальному, різносторонньому, і багатшому представленню «Sicherheit» у лексикографічних джерелах.

Висновки до розділу 1

В першому розділі, вивчаючи роботи німецьких, українських та російських науковців у сфері лінгвістики, були сформовано теоретичну базу дослідження на основі положень лінгвістичної науки про мовну картину світу, концептуальну картину світу, концепт та концептосферу. Робота базується на дослідженні мови, оскільки завдяки їй можна простежити історію народу, визначити особливості національного характеру, моральні цінності та унікальне бачення світу народом. Тобто через мову можна отримати уявлення про національну картину світу. Для нашого дослідження важливими є концептуальна картина світу та її складові – концепти. В даній

роботі ми розглянули концепт як одиницю когнітивної лінгвістики, виділили його характерні риси та види.

Дослідженню питання концепту присвятили свої роботи багато вчених. Такий інтерес пояснюється його багатогранністю та міждисциплінарним характером. Термін «концепт» вивчається в площині таких наук як філософія, лінгвокультурологія та лінгвокогнітологія. Крім того, працюючи над даною темою, науковці наголошують на важливості диференціації «концепту» та «поняття». Дані терміни мають як схожі так і відмінні риси, проте більшість вчених наголошує на помилковості їх ототожнення, оскільки концепт є одиницею розумової діяльності, яке постійно змінюється та розвивається й не може бути повністю вираженою лише за допомогою мови, а поняття є чітко окресленою одиницею мови, тому може бути повністю вербалізований.

Проте сам концепт характеризується неоднозначністю та суперечливістю свого трактування. На даний момент досі не існує усталеного і узгодженого визначення терміну. Це в свою чергу свідчить про неоднозначність його трактування через наявність контроверсійного бачення й оцінки ознак і властивостей.

Проаналізувавши визначення поняття «концепт» з лінгвокультурного та лінгвокогнітивного підходів, ми можемо виділити такі моделі дефініції «концепту» як одиниця колективного знання, уявлення про предмет, життєвий досвід, операційна одиниця думки, узагальнена мисленнєва одиниця, оперативна одиниця пам'яті та ментальна одиниця.

Упродовж тривалого часу різні вчені досліджували німецьку концептосферу. Вони зазначали, що ключовими концептами німецької культури є *Zuverlässigkeit* (надійність), *Ordnung* (порядок), *Fleiß* (працьовитість), *Pünktlichkeit* (пунктуальність), *Geborgenheit* (захищеність), *Heimat* (батьківщина), *Genauigkeit* (точність), *Gesundheit* (здоров'я), *Familie* (сім'я), *der befriedigende Beruf* (задовільна професія). Проте усі погоджуються, що концепт «Sicherheit» в усі часи був серед найважливіших

концептів. Це пояснюється тим, що Німеччина належить до країн з високим рівнем уникання невизначеності з огляду на класифікацію культур за Г. Хофстеде. Для німецького народу не є характерною схильність до ризику, вони прагнуть у всьому слідувати правилам та законам.

При дослідженні поняття «Sicherheit» було визначено, що воно має декілька трактувань, які змінювались протягом історії. В наш час даний термін означає захищеність від небезпеки, стан, у якому людина перебуває в безпеці, надійність, стабільність, відсутність сумнівів стосовно чого-небудь, відсутність помилок, впевненість у власних силах. Крім того було описано досить широкий синонімічний ряд лексеми Sicherheit, що налічує більше 30 компонентів. Було виявлено 200 складних слів у складі яких є «Sicherheit», чим, в свою чергу, підтверджується активність компоненту «Sicherheit» у словоскладанні. Такими ж характеристиками володіє такий репрезентант концепту як «sicher». Також лексеми «Sicherheit» та «sicher» часто проявляють себе у стійких словосполученнях. Крім того було описано фразеологізми, які також є репрезентантами концепту «Sicherheit».

В результаті аналізу концепту «Sicherheit» в українських лексикографічних джерелах вдалось виявити, що в українській мові не має єдиного відповідника терміну «Sicherheit». Найбільш повно зміст концепту передає лексема «безпека». Український відповідник має значно менше синонімів, не використовується для творення нових слів, на відміну від німецької, де словоскладання є одним із найпоширених типів словотвору, крім того, в українській мові виявлено невелику кількість фразеологізмів, які виражають безпеку.

РОЗДІЛ 2

МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ «SICHERHEIT» У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

2.1. Вербалізація концепту «Sicherheit» в німецькій мовній культурі

Основною ідеєю когнітивної лінгвістики є думка, що концепт можна описати за допомогою аналізу засобів його мовної репрезентації. В. Маслова вважає, що концепт проявляється в мовних одиницях, які його об'єктивізують. Щоб вивчити структуру концепту, слід вивчити увесь мовний корпус, у якому виражається концепт. Це можуть бути лексичні одиниці, фразеологізми, прислів'я, приказки, афоризми і т.д. [35, с. 60]. Враховуючи вище сказане, дослідження концепту «Sicherheit» передбачає отримання, в першу чергу, вичерпного списку його мовних репрезентантів. Сукупність отриманих мовних засобів називають номінативним полем концепту. Це номінативне поле може складатися з мовних одиниць, представленим буд-якою частиною мови.

Перш ніж проводити концептуальний аналіз мовної репрезентації концепту «Sicherheit» у німецькій мовній культурі слід зазначити, що будь-яке номінативне поле має польову структуру. Зазначимо, що під концептуальним аналізом розуміється метод логічного аналізу мови й когнітивної лінгвістики, що передбачає моделювання й опис концептів [50, с. 262].

В своїй роботі М. Полюжин описав наступну модель концепту. Кожен концепт має ядро, базові пласти навколо ядра та периферію. Ядро є основою концепту, воно представляє собою чуттєво-наочний образ. Цей образ формується на основі особистісного досвіду, тому він є максимально конкретним. Ядро найбільше відображає зміст слова, яке є назвою концепту. Окрім ядра в концепті є базові пласти, вони є спільними для певної мовної спільноти, оскільки забезпечують взаємопорозуміння між її членами, проте їх

кількість та зміст можуть значно відрізнятись залежно від людини. Периферією концепту є його «інтерпретаційне поле». Це поле включає в себе оцінки й трактування носіями однієї мови окремого концепту. Ці оцінки проявляються у прислів'ях, приказках, сталих виразах та крилатих висловах, які виражають собою певні ознаки концепту [45].

Тож розглядаючи концепт «Sicherheit», ми можемо умовно розділити всі його репрезентанти на 3 групи:

1 група – слова-репрезентанти, які пов'язані з терміном «Sicherheit» прямим семантичним зв'язком.

2 група – слова-репрезентанти, які мають окрім значення «безпека» й інші, тому для того щоб пов'язати їх з концептом «Sicherheit» потрібно звернутися до контексту.

3 група – слова-репрезентанти, зв'язок яких з концептом «Sicherheit» можна виявити лише у контексті, а також сталі вирази, фразеологізми, компоненти яких не мають нічого спільного з безпекою, проте у переносному значенні вони передають значення «безпека» у різних його проявах.

До першої групи можна віднести слова, що мають в своїй структурі компонент «sicher».

Першими й найочевиднішими репрезентантами є терміни «Sicherheit», «sicher» та «sichern». Найчастіше їх можна зустріти в текстах з проблем політики. Так, наприклад, політики під час виборів в своїх передвиборчих кампаніях, намагаючись завоювати прихильність народу, використовують слогани «*Für Sicherheit und Ordnung*», «*Für eine starke Wirtschaft und sichere Arbeit*», «*Sicherheit muss besser organisiert sein als das Verbrechen*», оскільки вони знають, що народ не хоче, аби країна занепала, вони не бажають жити в країні, в якій панує хаос, дезорієнтація та нестабільна економічна ситуація. А використання даних термінів в політичних слоганах дає людям відчуття впевненості та безпеки або надію на них.

Також нами було досліджено слогани, що використовувались на виборах до уряду Німеччини з 1949 по 2017 рік. Виокремимо ті, в яких знайшов своє відображення терміни «Sicherheit», «sicher» та «sichern»:

1961– Denkt an morgen – Wählt CDU. Sie *sichert* die Zukunft Eurer Kinder; Auch morgen *sicher* leben – CDU;

1965 – Unsere *Sicherheit* – CDU;

1969 – CDU – *Sicher* in die 70er Jahre; *Sicherheit* – CDU – Fortschritt;

1976 – Für die Freiheit, die wir lieben. Für die *Sicherheit*, die wir brauchen. Für die Zukunft, die wir wollen.

1980 – Für Frieden und Freiheit – CDU. *Sicher*, sozial und frei;

1987 – Weiter so, Deutschland – Stabile Preise – *Sichere* Renten – Mehr Arbeitsplätze;

1994 – Wir *sichern* Deutschlands Zukunft; *Sicher* in die Zukunft;

1998 – *Sicherheit* statt Risiko;

2002 – Leistung und *Sicherheit*. Zeit für Taten;

2005 – Deutschlands Chancen nutzen. Wachstum. Arbeit. *Sicherheit*; Deutschlands Zukunft *sichern*;

2009 – Arbeit *sichern*, *Sicher* Leben;

2017 – Solide Finanzen, Entlastungen und Investitionen für eine *sichere* Zukunft.

Тож в політиці терміни «Sicherheit», «sicher» та «sichern» використовуються досить часто та асоціюються з певною безпекою, та впевненістю й щасливим майбутнім [91].

Наступною сферою де нам вдалось знайти репрезентанти є військова тематика. Слоган збройних сил Німеччини у 1973 році звучить наступним чином - *Wir produzieren Sicherheit*. У 1975 - *Damit der Frieden sicherer wird*, у 1977 – *Unser Auftrag ist Sicherheit. Wir fordern und fördern*, у 1980 – *25 Jahre Bundeswehr - 25 Jahre gesicherter Frieden* [91].

Німецькі банки також головним своїм принципом обрали безпеку. Наприклад, банк Postbank за девіз має «*Gehen Sie mit Ihrem Geld auf Nummer sicher*», тобто будьте впевнені в своїх грошах на 100 відсотків.

Розуміючи важливість безпеки для німецького суспільства термін «Sicherheit» використовують в своїх слоганах різні страхові компанії, наприклад AXA – *Für Ihre Sicherheit. für Ihr Vermögen*; Gerling – *Wir unternehmen Sicherheit*; HUK Coburg – *Da bin ich mir sicher*; Nürnberger Versicherung – *Schutz und Sicherheit im Zeichen der Burg*.

Автомобільні компанії також часто в своїх слоганах акцентують увагу на безпеці. Наприклад, BMW–*Sicherheit ist Kopfsache, Sicherheit und Komfort*; Opel – *Mit Sicherheit mehr Vergnügen; Sicherheit hat immer Vorfahrt*; Audi – *Jeder Kilometer ein sicheres Vergnügen* [97; 95].

Також термін «Sicherheit» використовують компанії пов'язані з логістикою (ACT – *Effizienz. Innovation. Sicherheit*), з пристроями та системами безпеки (Accessec – *Sicherheit mit Zukunft*; ABUS – *Das gute Gefühl der Sicherheit*); з медициною (Kukident – *Sicherheit, die man sieht und spürt. Sicherheit ist ein gutes Gefühl*; Accutrend – *Mit Sicherheit besser leben*) [97; 95; 77; 96].

Крім того можна зустріти такий репрезентант концепту як «safety», який є англіцизмом та перекладається як «безпека». Його ми зустріли у статті «Safety first» Майкла Брейка [75]. Також там були виявленні прикметники «sicher», які стосувалися безпеки в Інтернеті, а саме:

1. безпеки особистих даних: «*Die Daten werden schließlich nicht direkt von Gerät zu Gerät verschickt, sondern über eine Reihe von zwischengeschalteten Servern, die vor Stalkern oder Kreditkartenbetrüchern nur bedingt sicher sind*»;
2. безпеки деяких месенджерів: «*Der Schweizer Messenger Threema gilt hingegen als relativ sicher; Ein sicherer Messenger bringt natürlich nur etwas, wenn ihn auch die eigenen Freunde nutzen*»;
3. безпеки спілкування в інтернеті: «*Lange war die Umsetzung eine komplizierte Angelegenheit, in letzter Zeit aber wird die Verwendung einfacher – und damit die Chance größer, dass auch Otto Normaluser auf sichere Kommunikation umsteigt. Die verschiedenen Dienste sind aber unterschiedlich sicher*»;

4. безпеки в інтернеті загалом: *«Im Internet gibt es kein «sicher», aber es gibt ein «sicherer»»* [75].

Наступними репрезентантами концепту є складні слова, в яких одним з компонентів виступає Sicherheit.

Приклади таких слів нам вдалось знайти в виступах канцлера Германії Ангели Меркель. Вона досить часто вживає терміни «Sicherheitspolitik», «Sicherheitspartnerschaft», «Sicherheitsidentität».

Також вона на конференції з питань безпеки в своєму виступі стосовно мігрантів та біженців у Німеччині використовувала термін «Sicherheitsaufgabe»: *«Das Flüchtlingsthema ist von der Situation in Syrien getrieben worden. Das ist ja sozusagen ein Bürgerkrieg, der gleichzeitig noch mit terroristischen Herausforderungen aufgeladen worden ist. Damit stand für uns eine Sicherheitsaufgabe ganz anderer Natur an als die, die wir zum Beispiel im Zusammenhang mit der Bündnisverteidigung sehen»* [85].

Стосовно теми політики соціально-економічного розвитку країни Ангела Меркель використала термін «Sicherheitsfrage»: *«Das ist eine Sicherheitsfrage. Wenn wir nicht endlich für die humanitäre Hilfe, für die Welthungerhilfe und für den UNHCR hinreichend Zahlungen vornehmen – dabei sind wir schon einer der größten Geber auf der Welt –, damit es den Menschen mit deren Hilfe besser geht, dann wird sich das Flüchtlingsdrama perpetuieren»* [85].

Також у звіті про цю конференцію зустрічався термін «Sicherheitspolitik» та «internationale Sicherheit»: *«Neben der Zukunft der Rüstungskontrolle und die Zusammenarbeit in der Verteidigungspolitik diskutierten Experten aus aller Welt auch über das Zusammenspiel zwischen Handels- und Sicherheitspolitik. Ebenso sprachen die Auswirkungen des Klimawandels und technologischer Innovationen auf die internationale Sicherheit»* [86].

У висловлюванні стосовно НАТО канцлер Німеччини використала термін «Sicherheitsbegriff»: *«Die NATO wird ihren Aufgaben nur gerecht, wenn*

sie auch den vernetzten Sicherheitsbegriff immer wieder ins Auge fasst. Ich glaube, das geschieht auch in gewisser Weise».

Усі ці терміни позначають окремий напрям дії в політиці, покликаний на досягнення безпеки та надійності в житті народу. Тож можна вважати пріоритетність безпеки в політиці Німеччини беззаперечною.

У статті «Safety first» Майкла Брейка також зустрічаються слова з компонентом «sicher».

Першим репрезентантом є «IT-Sicherheitsberater». «IT-Sicherheitsberater» перекладається як консультант з питань безпеки в сфері інформаційних технологій. «Eine Überprüfung des Schweizer IT-Sicherheitsberaters Cnlab Security befand die App 2015 für gut», - це речення пов'язане з безпекою в тому, що професійна організація з питань безпеки провела дослідження стосовно безпечності месенджера «Threema» і в результаті підтвердила, що додаток є надійним і дані, які передаються через цю програму, є достатньо зашифрованими [75].

Прикметник «bombensicher» у реченні «Selbst Signal ist nicht bombensicher, erst im Mai wurden Schwachstellen in der Desktop-Version geschlossen» навпаки виражає недостатню безпечність, оскільки було виявлено слабкі місця комп'ютерної версії додатку Месенджер [75].

В статті «Freiheit oder Sicherheit?» Майка Лаафе було виявлено репрезентант «Sicherheitsbehörden», - «Die Bevölkerung hat einen Anspruch darauf, dass unsere Sicherheitsbehörden auch zukünftig jederzeit in der Lage sind, solchen Entwicklungen im Frühstadium Einhalt zu gebieten», - який є гарантом безпеки в країні, оскільки є офіційним органом, в обов'язки якого входить забезпечення державної безпеки [89].

Далі, у реченні «Außerdem sind bei Tor schon mehrere Sicherheits-Plugins vorinstalliert», ми можемо знайти такий репрезентант концепту «Sicherheit», як «Sicherheits-Plug-ins» під якими розуміється додаткові програми, що встановленні до браузера «Тор» для забезпечення додаткової безпеки [75].

Наступним словом, яке виражає безпеку є «Versicherung». Воно означає страхування та впевнення. Його ми зустрічаємо в слоганах страхових компаній таких як «Allianz» – «*Versicherung. Vorsorge. Vermögen*»; «Ergo» – «*Versichern heißt verstehen*» [96].

Далі розглянемо другу групу слів, які виражають собою впевненість, безпеку, проте не містять у своїй структурі компоненту «sicher». Перш за все це є синоніми до лексеми «Sicherheit».

Наприклад, слова «Zuverlässige», «zuverlässig», «Zuverlässigkeit». Вони виражають надійність, достовірність в чомусь або чого-небудь. Слово «Zuverlässige» використала в своїй рекламі автомобільна компанія «Opel» – «*Opel, der Zuverlässige*» [96].

Репрезентантом безпеки також є слово «Geborgenheit». Наприклад, в статті «Work-Life-Balance – wenn ich das schon höre» Олівера Герса «Geborgenheit» стосується безпеки, яку людина знаходить у своїй родині. Цей висновок можна зробити на прикладі фрагменту статті: «*Früher war die Familie Erziehungsanstalt und ein Raum, der einem half, auch wirtschaftlich zu überleben. Heute scheint es eine Lebensform zu sein, in der sich die meisten zwei sehr emotionale Wünsche erfüllen wollen: Geborgenheit und Selbstverwirklichung*» [76].

В проаналізованій нами статті «Niemals einer Meinung» Симони Ультер в уривках «*Zur Pressefreiheit gehört neben dem Recht der Journalisten auf freie Ausübung ihrer Tätigkeit auch der Schutz vor Zensur und die Wahrung der freien Meinungsäußerung*» та «*Das Committee to Protect Journalists (CPJ) hilft Journalisten, ohne Angst vor Repressalien zu berichten. «Wenn Journalisten eines Landes zum Schweigen gebracht werden, werden die Menschen zum Schweigen gebracht.» Durch den Schutz von Journalisten, Bloggern und Autoren, schütze CPJ «Meinungsfreiheit und Demokratie», schreibt die Organisation auf ihrer Website*» очевидно, що під словом «Schutz» розуміється захист свободи слова, захист від посягань на свободу думки журналістів. Тобто забезпечення безпечних умов праці. До того ж «Meinungsfreiheit» та «Demokratie» також

можна вважати репрезентантами безпеки, оскільки громадяни відчують безпеку коли мають свободу думки і живуть в демократичній державі [74].

В наступній статті «Kinder Tschernobyls» Дженіфер Гірке нам вдалось знайти такий репрезентант як «Obhut». *«Sichtlich schwer fällt es ihr, darüber zu reden, was ihre Pflegekinder durchstehen mussten, bevor sie in ihre Obhut kamen. Alle sind in extrem armen Verhältnissen aufgewachsen. Ihre Eltern sind unfähig, sich um sie zu kümmern, viele der Mütter und Väter sind dem Alkoholismus oder anderen Süchten verfallen».* «Obhut», тобто догляд, підтримка, піклування, в даному контексті виражає собою безпеку, яку отримують діти, які раніше жили в неблагополучних сім'ях, але потім були усиновленні іншими людьми. Тобто вони знайшли безпеку і захищеність у новій родині [73].

Також вираз, який виражає впевненість та рішучість, а саме «mit Bestimmtheit sagen», нам вдалось знайти у статті «Work-Life-Balance – wenn ich das schon höre» Олівера Герса. *«Man kann ja nur eines mit Bestimmtheit sagen: Der Staat will, dass die Menschen mehr Kinder bekommen, schon aus wirtschaftlichen Gründen. Weil er sonst nicht weiß, wer für die Alten später mal die Rente zahlen soll»* [76].

Зв'язок безпеки й поняття «Garantie» ми розглянемо на прикладі статті Мередіт Хаф «Wasserdruck». В уривку *«Aber das Wasser wird so zu einer Angelegenheit der nationalen Sicherheit Mexikos. Die Gesundheit und das Überleben der Bevölkerung erfordern eine staatliche Garantie auf den Zugang zu sauberem Trinkwasser für alle. Dazu kommt die Angst vor einer Wasserkrise mit den USA»* ми бачимо, що гарантії уряду стосовно чого небуть забезпечують належний рівень безпеки в країні [90].

В статті «Freiheit oder Sicherheit?» Майка Лаафе вдалось виявити у реченні *«Für die einen garantiert staatliche Überwachung Sicherheit der Bürger/innen in Zeiten des Terrorismus, für die anderen bedeutet sie die Einschränkung der persönlichen Freiheit»* такі репрезентанти як «Überwachung», українською «нагляд», «контроль», та, знову ж таки,

«Garanten», тобто гаранті, що виражають безпеку, яку отримують громадяни завдяки контролю зі сторони держави [89].

Також Майкл Лааф у реченні *«Um das herauszufinden, hat Fluter Experten gefragt – sowohl solche, die Überwachung als Garanten von Sicherheit befürworten, als auch solche, die die Maßnahmen als Einschränkung ihrer persönlichen Freiheit ablehnen»* вживав термін «Garanten» у контексті забезпечення безпеки населення країни [89].

Синонімом «Sicherheit» та «Garanten» є іменник «Gewährleistung» та прийменник «gewährleistend», які також репрезентують державну безпеку. Прикладом цього є речення зі статті «Freiheit oder Sicherheit»: *«Das Grundgesetz fordert die Gewährleistung der Sicherheit durch den Staat»* та *«Deshalb sind alle die Sicherheit gewährleistenden Maßnahmen gleichzeitig auch als Maßnahmen zu begreifen, die Freiheitsentfaltung gewährleisten und fördern»* [89].

Отже, існує прямий зв'язок між гарантіями та безпекою.

Як вже зазначалось раніше, до 3 групи належать слова, приналежність яких до концепту «Sicherheit» ми не можемо пояснити без контексту.

Знову ж таки у статті «Safety first» Майкла Брейка нам вдалось знайти такі репрезентанти концепту «Sicherheit»:

«Verschlüsselung», «Ende-zu-Ende-Verschlüsselung» та «Verschlüsselungsprotokoll»: *«Wie bei einem Fahrradschloss geht es bei Verschlüsselung darum, einen Angriff möglichst unattraktiv zu machen, indem man den Aufwand zum Knacken erhöh.»*; *«Wie du mit Ende-zu-Ende-Verschlüsselung weitgehend verhindern kannst, dass Stalker, Betrüger oder die NSA mitlesen. Dabei gibt es schon recht einfache Ende-zu-Ende-Verschlüsselung für Mails wie etwa die Thunderbird-Erweiterung «Enigmail»»*; *«Nutzt der Empfänger nicht das gleiche Verschlüsselungsprotokoll wie der Sender, wird die Mail ungeschützt verschickt»* [75]. В даному контексті репрезентантами безпеки є терміни «шифрування», «наскрізне шифрування» та «протокол шифрування», які забезпечують захист особистого листування в інтернеті.

Прислівник «*verschlüsselt*» в наступних прикладах описує захищеність повідомлень та дзвінків за допомогою мобільних додатків від втручання сторонніх осіб та зловмисників: «*WhatsApp sendet standardmäßig gut verschlüsselt, gehört allerdings zu Facebook – was Kritiker nicht gerade optimal finden*»; «*Und verschlüsselt telefonieren kann man mit Signal auch, das geht sonst nur bei Threema*» [75].

Також було виявлено дієслово «*verschlüsseln*» в реченні: «*Eine Mail zu verschlüsseln bringt nämlich nur etwas, wenn beide Seiten mitspielen*» [75].

Усі наведені репрезентанти «*Verschlüsselung*», «*Ende-zu-Ende-Verschlüsselung*», «*verschlüsselt*», «*verschlüsseln*» пов'язані з шифруванням. В даному контексті воно забезпечує безпеку зберігання та передачі інформації, захист особистого листування.

Крім того в статті «*Safety first*» були знайдені такі репрезентанти «*Sicherheit*» як:

«*Datenschutz*»: «*Noch müssen sich Nutzer also entscheiden: Datenschutz oder Bequemlichkeit*».

«*Schlüssel*»: «*Das Verfahren verwandelt Nachrichten in einen unverständlichen Datenwust, der sich nur schwer entziffern lässt – außer der Empfänger hat den passenden Schlüssel*».

«*Bundesnachrichtendienst*» та «*Anonymisierung*»: «*Der Bundesnachrichtendienst warnte deswegen 2010 Bundesbehörden, dass die Anonymisierung mittels Tor unwirksam sei*» [75].

Виходячи з цих речень можна сказати, що «*Bundesnachrichtendienst*», тобто федеральна служба розвідки та контррозвідки, є репрезентантом безпеки, оскільки вона є офіційною організацією, що забезпечує та сприяє безпеці особистих даних громадян.

В свою чергу «*Schlüssel*» та «*Anonymisierung*» є засобами «*Datenschutz*», тобто захисту даних, і все це покликано знову ж таки захистити персональні данні людей в інтернеті [75].

Репрезентантами безпеки є також і дієслова «warnen» та «verbergen». Це підтверджується прикладами «*Es gibt diverse Anbieter, netzpolitik.org warnt vor Gratislösungen. VPN verschlüsseln nicht nur die Daten, sondern verbergen auch den Standort des Users, er kann also so tun, als wäre er woanders* [75].

Дієслова захищати та приховувати у цьому контексті означають вберегти інформацію про інтернет-користувача при використанні ним відкритих точок вай-фаю.

Виходячи з контексту речення «*Daten werden über mehrere Knotenpunkte in einem Servernetzwerk geschickt und sind so schwerer zurückzuverfolgen und besonders geschützt*» структури «geschützt sein» можна вважати репрезентантом безпеки, оскільки вона відноситься до інформації, яка знаходиться в безпеці та охороняється [75].

Також репрезентантом безпеки є фразеологізм «wie in Abrahams Schoß». Розглянемо приклад з роману Ернста Вайса «Der Gefängnisarzt oder Die Vaterlosen»: «*Man begriff ihn nicht – und doch handelte er, er stand leibhaftig da mit seiner schönen Gestalt und seinem gelockten Haar und dem Armbändchen, er atmete still und regelmäßig, die Knöpfchen seines weichen weißen Oberhemdes hoben und senkten sich unter seinen Atemzügen, und er tat, als könne er sich hier ausruhen, hier in den kostbar gewordenen Schlaf sogar im Stehen versinken, als sei er hier sicher wie in Abrahams Schoß*». З цитати зрозуміло, що фраза «wie in Abrahams Schoß» немає нічого спільного з колінами Авраама, а означає високий рівень безпеки [80].

Тож, нам вдалось на практиці розглянути наявні у німецькій мові засоби вербалізації концепту «Sicherheit» у німецькій мовній культурі, виявити репрезентанти, які мають прямий зв'язок з концептом та опосередкований, тобто ті, що проявляються лише у контексті. Також ми виявили досить широкий спектр тем, в яких репрезентується концепт «Sicherheit».

2.2. Вербалізація концепту «безпека» в українській мовній культурі

Польова модель концепту, описана М. Полюжиним, є актуальною не тільки для німецької мови, а й для інших мов. Тому в нашому дослідженні вербальної репрезентації концепту «безпека» в українській мовній культурі ми будемо використовувати також наступну структуру:

1 група – прямі номінації концепту. Тобто це слово-репрезентант концепту, або ж ім'я концепту, його похідні та однокореневі слова.

2 група – слова-репрезентанти, які є синонімами терміну «безпека». Це, наприклад, контекстуальні синоніми, стійкі словосполучення, які є синонімічними до номінації концепту, фразеологічні словосполучення, які містять в собі назву концепту та ін.

3 група – репрезентанти, які проявляються виключно у контексті. До них належать прислів'я, приказки, афоризми, метафоричні номінації, словосполучення, які називають ознаки, що описують концепт «безпека».

Увесь матеріал для роботи було взято з корпусу української мови лінгвістичного порталу «MOVA.info», з порталу «Юридичні новини України», сайту «GAZETA.UA», електронної газети «Українська правда» та сайту служб новин «ТСН» й «ZN,UA».

В першу чергу ми розглянемо приклади репрезентації досліджуваного нами концепту безпосередньо через термін «безпека».

На основі текстових даних проаналізованих нами різних типів джерел, ми виокремили наступні контексти, в яких проявляється термін «безпека»: політичний, громадянський, промисловий, економічний, військовий, природничий, інформаційний, медицини, харчування.

В політичній сфері репрезентант «безпека» зустрічається в наступних формулюваннях:

1. *Безпека України – «Але безпека України формально нібито є гарантована найпотужнішими членами ядерного клубу - США, Великою*

Британією, Росією, а також Францією та Китаєм» (стаття «Троянський кінь європейської безпеки» Тараса Стецьків) [93];

2. *Безпека Нагірного Карабаху – «І від цієї принципової позиції Степанакерт не має наміру відступати ні на йоту, що й підтвердив «ДТ» президент НКР Бако Саакян: «Незалежність і безпека Нагірного Карабаху не можуть бути предметом обговорення ...»» (стаття «Заморожена вибухонебезпечність» Володимира Кравченко) [78];*

3. *Безпека для себе через безпеку для всіх – «Тому аксіомою мають бути принципи: «безпека для себе через безпеку для всіх» і «стабільність усередині країни - внесок у глобальну стабільність» (стаття «Переосмислюючи зовнішню політику України: важкий шлях до досягнення консенсусу» Анатолія Зленко) [81];*

4. *Безпека країни і регіону – «Суспільна і державна підтримка конкретної програми залежить від відповідей на запитання: наскільки зростає безпека країни і регіону, який виграш від прогнозу катастроф чи оцінки лиха, як поліпилися конкретні управлінські рішення?» (стаття «Космічна стратегія: не маєш своєї - стаєш частиною чужої» Володимира Горбуліна та Олега Федорова) [81];*

5. *Імміграційна безпека є національною безпекою – «Ми також визнаємо, що імміграційна безпека є національною безпекою» (стаття «Стрижень реформ» Петра Калити) [81];*

6. *Фізична безпека кордонів – «Адже, зрештою, саме «цінності» є основою національних інтересів держави, а такі речі, як суверенітет, фізична безпека кордонів, внутрішня стабільність, – усе це лише необхідні елементи для захисту цінностей, що формують наше суспільство як вільне, демократичне, толерантне й прогресивне» (стаття ««Цінності суспільства» і «гібридний мир»: криза моделі захисту» Володимира Горбуліна) [78];*

7. *Безпека європейських держав – «Нині безпека європейських держав критично залежить від НАТО, тобто від США, а для вирішення цього питання потрібні величезні інвестиції, зокрема в систему командування та*

управління, в розвідку тощо» (стаття «2019-й. Що далі?» Сергія Немирича та Андрія Поліщука) [78];

8. Безпека виборчого процесу – *«Безпека виборчого процесу 2019 – це питання національної безпеки»* (стаття «Вибір на виборах» Олександра Данченко) [78];

9. Державна безпека – *«І додала, що «про це мені сказала державна безпека»»* (стаття «Зверніть на нас увагу!» Ольги Головіної) [81];

Крім того термін «безпека» має політичний підтекст й у наступних прикладах:

«Адже, за словами експерта, позиція українського політичного керівництва і дипломатії полягає в тому, що спочатку – безпека, а потім - все інше» (стаття «У процесі народження процесу» Олега Шубіна) [81];

«Як і наша безпека є складовою загальноєвропейської, точніше її загроженість створює передумови вакууму безпеки» (стаття «Троянський кінь європейської безпеки» Тараса Стецьківа) [93].

В цих прикладах безпека стосується політичних взаємовідносин різних країн, їх внутрішньої та зовнішньої політики, забезпечення безпеки різними організаціями, безпеки кожної складової держави, а саме її населення, кордонів, управління. Безпека в даному випадку інтерпретується як стабільність, гарантія спокійного існування, захищеність від лих, впевненого розвитку та успішного майбутнього держави. Саме тому безпека знаходиться у пріоритеті у більшості країн.

До громадянської сфери можна віднести наступні формулювання зі словом «безпека»:

1. Безпека людей – *«Саме від цих причин, сукупно названих «людський чинник», інколи залежать стан економіки та безпека людей»* (стаття «Вибухи газу: чи допоможе незалежна експертиза?» Наталії Вареник) [78];

2. Рівна безпека для всіх – *«Рівна безпека для всіх. ... Йдеться про актуальне завдання зі створення такої системи міжнародних відносин, яка здатна підвищити керованість процесами світового розвитку в цілому й*

одночасно гарантувати надійну безпеку кожному члену міжнародної спільноти» (стаття «Переосмислюючи зовнішню політику України: важкий шлях до досягнення консенсусу» Анатолія Зленко) [78];

3. *Безпека для всіх громадян України – «Стосовно того, що було б успіхом: я гадаю, що держсекретар Тіллерсон та міністр оборони Меттіс чітко це визначили: успіхом буде відновлення територіальної цілісності та суверенітету України, а також безпека для всіх громадян України» (стаття «У процесі народження процесу» Олега Шубіна) [81];*

4. *Безпека визнається в Україні найвищою соціальною цінністю – «Йдеться насамперед про їх відповідність положенням статті 3 Основного Закону, згідно з якою « людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» (стаття «У процесі народження процесу» Олега Шубіна) [81];*

5. *Безпека наших громадян – ««І безпека наших громадян повинна бути завжди на першому місці без запитань», - заявив Трамп» (стаття «Стрижень реформ» Петра Калити) [81];*

6. *Психологічна безпека дитини – «Чи гарантується психологічна безпека дитини, яка прийшла до школи?» (стаття «Етика і драматургія необоротності» Алевтини Шевченко) [81];*

7. *Фізична безпека людей – «Фізична безпека людей, у тому числі одне від одного, – надзвичайно важлива частина національної безпеки» (стаття «Попередній звід» Олега Покальчука) [81];*

Безпека громадян, як фізична, так і психологічна, є запорукою безпеки у країні. Її важливість навіть закріплена на конституційному рівні. Отже, фігурування в цій сфері терміну «безпека» є цілком зрозумілим.

В промисловій сфері термін «безпека» проявив себе у наступних формулюваннях:

1. *Енергетична безпека – «У Монте-Карло (Князівство Монако), 2 червня, відбувся II Міжнародний форум «Енергетична безпека майбутнього: нове бачення, стратегії, інновації» (Energie Security for the Future: new vision,*

strategy, innovation), передає УНН з посиланням на «ТСН»» (стаття «Пробний камінь. Київ і Тбілісі вибудовують вісь демократичних країн» Ігора Маскалевича та Володимира Кравченко); «Свобода, енергетична безпека не вимірюються в мільйонах» (стаття «Ядерна енергетика України після президентських виборів: вектор північний» Ольги Кошарної) [78];

2. *Безпека на виробництві або ж виробнича безпека – «Головні напрямки державного регулювання промисловості наступні: соціальна захищеність працівників та справедлива заробітна плата ..., безпека на виробництві, примус приватних компаній до регулярної модернізації виробництва...» (стаття «Пробний камінь. Київ і Тбілісі вибудовують вісь демократичних країн» Ігоря Маскалевича та Володимира Кравченко) [78]; «Паралельно з концепціями і моделями досконалості в світі протягом уже більш як двох десятиліть розвиваються процеси вдосконалення локальних цільових систем менеджменту на основі міжнародних стандартів: ISO 9000 (якість), ... OHSAS 18000 (виробнича безпека) та ін.» (стаття «Стрижень реформ» Петра Калити) [81];*

3. *Безпека суден – «І ми вправі бодай сподіватися, що безпека суден підвищуватиметься, а наша діяльність не буде обмежуватися» (стаття «Стратегія розвитку через самозахоплення» Сергія Следзя) [81];*

4. *Безпека ланцюгів постачання – «Це і законодавство, і організація та управління митницею, кадрові питання, розвиток інфраструктури та обладнання, сприяння торгівлі, безпека ланцюгів постачання, впровадження постмитного контролю та аудиту, управління ризиками та багато іншого» (стаття «Коли митниця сприятиме торгівлі, а не навпаки» Юрія Драганчука) [81];*

5. *Безпека і якість продукції – «Безпека і якість продукції, безумовно, мають першорядне значення» (стаття «Стрижень реформ» Петра Калити) [81];*

Ці приклади засвідчують важливість фактору безпеки в існуванні та розвитку промисловості в країні, а саме: процесу виробництва, людської праці на виробництві, співпраці різних організацій.

З економічною сферою пов'язані формулювання:

1. Безпека блокчейну – *«Головними темами всієї конференції були технологічний розвиток блокчейну, його безпека та крос-індустріальне застосування»* (стаття «Криптовалюти і технологія блокчейн» Андрія Паливоди) [81];
2. Безпека бізнесу – *«Я впевнений: запорукою збільшення інвестицій та стабільного розвитку економіки є мир, валютна, цінова, політична стабільність і безпека бізнесу в країні»* (стаття «Ілюзії податку на виведений капітал» Данила Гетманцева) [78];
3. Економічна безпека – *«Економічна безпека: макроекономічні загрози та фіскальний вимір»* (стаття «Економічна безпека: макроекономічні загрози та фіскальний вимір» Володимира Дубровського) [78];
4. Грошова безпека та фінансова безпека – *«Отже, наразі і грошова, і фінансова безпека перебувають «на розтяжці» між ринковим управлінням і державним регулюванням з боку Нацбанку»* (стаття «Чемна свобода» Олександра Ляшенко) [78];

Тож, за допомогою цих прикладів ми виявили як виявляється концепт «безпека» в економічній сфері, а саме через використання самого терміну «безпека». Також можна дійти висновку, що часте використання цього терміну в даному питанні можна пояснити потребою людей відчувати впевненість, яка, в свою чергу, залежить від їх фінансової безпеки та важливістю цього фактору для державної економіки.

До військової сфери можна віднести такі випадки вживання терміну «безпека»:

1. Безпека національна – *«Цілком очевидно, що найгострішою вершиною нерівностороннього трикутника «війна – мир – безпека» є безпека національна»* (стаття «Вибір на виборах» Олександра Данченко) [78];

2. Безпека / рівень злочинності – *«Війна, корупція, зростання цін і тарифів, безпека / рівень злочинності, якість охорони здоров'я et cetera – соціологія із завидною періодичністю оголошує топ-листи загальнонаціональних проблем»* (стаття «Отрута від усього» Сергія Рахманіна) [81];
3. Зброя і безпека – *«Вже у жовтні 2016 року «Арей» представив на виставці «Зброя і безпека» першу із замовлених Міністерством оборони розробок – БКМ «Гекон» з гідростатичною трансмісією»* (стаття «Оборонка» чекає наказів» Світлани Зварич) [78];
4. Забезпечення безпеки – *«Зокрема, - підкреслює він - потрібно визначитися - чи буде наша безпека забезпечуватися в складі якогось військово-політичного блоку, або - і це ще один шлях - у складі якогось військового союзу з якоюсь конкретною країною»* (стаття «Яка армія нам потрібна» Максим Зотов) [78];

В даному випадку використання терміну «безпека» засвідчує важливість цієї теми для суспільства, а саме підтримання належного рівня безпеки в державі, оскільки надання людині можливості спокійно жити в країні, захист її від злочинності та інших небезпек, попередження війни є загальнонаціональною проблемою і стосується кожного.

У природничій сфері вдалось виявити наступні словосполучення:

1. Безпека навколишнього природного середовища – *«У сучасній метрології від точності й достовірності отриманих результатів вимірювань значною мірою залежать технічний рівень виробництва продукції, боєдатність військової техніки, створення безпечних умов праці, безаварійна робота транспорту, якість медичних діагнозів, безпека навколишнього природного середовища, точність прогнозів погоди в метеорології, можливість польотів у космос, розвиток швидких комп'ютерів – усього й не перелічити»* (стаття «Вимірювання в галузі науки та техніки» Нелі Московської) [81];

2. Екологічна безпека – *«Цікаво, що спеціалізація майбутніх експертів акцентується на побутових і екологічних напрямках: це будівельно-технічна та проектна експертиза, екологічна безпека діяльності підприємств і організацій, ефективність виробництва і споживання електроенергії, пожежно-технічна експертиза, порушення правил охорони праці та техніки безпеки»* (стаття «Вибухи газу: чи допоможе незалежна експертиза?» Наталі Вареник); *«У його інтересах розвивати співпрацю та єдність усередині власної системи, компоненти якої мають багато спільного (економічні інтереси, моральні й демократичні цінності, екологічна безпека тощо)»* (стаття «Релігійність в Україні та світі: соціологічний вимір, спроба прогнозу» Івана Миговича) [81];

Тут ми бачимо вживання терміну «безпека» по відношенню до діяльності підприємств, а саме того, що вони не мають завдавати шкоди навколишньому середовищу, та в цілому стосовно важливості підтримання належного стану природи.

До інформаційної сфери належать вирази «інформаційна безпека» та «комунікативна безпека» – *«Проект Resilience League складається з трьох напрямів – кібербезпека, інформаційна безпека й комунікативна безпека»* (стаття «Національна стійкість: спільні уроки» Олега Покальчука) [81]

У сфері медицини було виявлено словосполучення «безпека пацієнтів» – *«Тим часом фахівці вважають, що це просто «відмазка» держчиновників, явне небажання виконувати соціальне замовлення, адже за стандартами стоїть безпека пацієнтів і самих медиків»* (стаття «Медична рулетка» Ольги Скрипник); *«Бо в нас якість медицини й безпека пацієнтів на вищому, ніж у Європі, рівні чи просто немає достовірної статистики?»* (стаття «Медична допомога з дефектами» Ольги Скрипник) [81];

Зі сферою харчування пов'язані вирази:

1. Харчова безпека – *«Паралельно з концепціями і моделями досконалості в світі протягом уже більш як двох десятиліть розвиваються процеси вдосконалення локальних цільових систем менеджменту на основі*

міжнародних стандартів: ISO 9000 (якість), ISO 14000 (екологія), ISO 22000 (харчова безпека) та ін.» (стаття «Стрижень реформ» Петра Калити) [81];

2. Безпека сировини – «Якщо 1999-го фахівці говорили виключно про хвороби тварин, то згодом тематика поширилася: безпека сировини, готових харчових продуктів, благополуччя тварин – те, що на Заході називають «welfare»» (стаття «Чумна країна-2» Володимира Чопенко) [81];

Також слід розглянути такі репрезентанти концепту як прикметник «безпечний» та прислівник «безпечно». Їх ми виявили в наступних реченнях в контекстах екологічної, державної та інформаційної безпеки:

«На цьому саміті задекларовано принципи стійкого екологічно безпечного розвитку та прийнято два історичні документи: «Декларацію у справі природного середовища і розвитку» і «Глобальну програму дій – Порядок денний 21» (Агенда-21)» (стаття «Стійкий екологічно безпечний розвиток: український контекст» Миколи Дробнохода) [81].

«Восени ми приймаємо закон про концесії, що дозволить державі безпечно працювати з приватним сектором, приватними компаніями», - сказав він, при цьому підкресливши: Україна буде рада бачити турецьких партнерів у всіх проектах» (стаття «В наступному році буде створено ринок землі» автор невідомий) [83].

«IT-компанія має 10 років на розробку і впровадження відповідного функціоналу. Компанія взяла на себе зобов'язання провести на основі штучного інтелекту необхідний аналіз та безпечно розмістити секретні військові дані у «хмарних» сервісах» (стаття «Microsoft отримає від Пентагону \$10 млрд.») [82].

Тож очевидно, що термін «безпека» виявляється у різних комунікативних сферах. Він може стосуватися як конкретної людини, так і суспільства в цілому, оскільки безпека може бути не лише індивідуальною, але і колективною. Проаналізувавши весь знайдений матеріал, можна виокремити декілька видів безпеки, а саме: безпека людини, як окремої

особистості, так і громадянина, національна безпека, безпека держави, безпека інформації, військова й економічна безпека, безпека навколишнього середовища, безпека здоров'я, харчова та промислова безпека.

Крім того, можна стверджувати, що сферами, де репрезентант «безпека» проявляється найчастіше, є сфера політики та промисловості. В цих сферах термін «безпека» використовується по відношенню до внутрішньої безпеки держави, її кордонів, імміграційної безпеки, безпеки виборів, національної безпеки, тобто безпеки кожного громадянина, зокрема його фізичної та психологічної безпека.

Розглянемо 2 групу репрезентантів концепту, а саме синоніми слова «безпека». Серед таких репрезентантів нам вдалось виявити слова «захищеність», «захист», «впевненість», «самовпевненість», «достовірність», «надійність», «гарантія».

Термін «захищеність» нам вдалось виявити в статті Інноли Новикової «Маркетинг як засіб розвитку банківської системи в Україні»: *«У ньому відображаються господарські процеси, що пов'язані з залученням і використанням грошових коштів, захищеністю інтересів учасників банківського бізнесу, ефективністю проведення фінансово-господарської діяльності та ін.»* [78]. В даному контексті цей термін виражає безпеку інтересів підприємців у банківській справі.

Наступний синонім «захист» проявив себе у декількох сферах. Як і попередні репрезентанти концепту «безпека», його було виявлено в статтях, присвячених політиці, праву, бізнесу, соціальній тематиці та медицині. Новими сферами стали релігія та історія, культура, психологія, наука, інформатика та сільськогосподарська сфера.

В політиці термін захист виражає знову ж таки безпеку в держави завдяки договорам та зброї, достойному уряду, фізичну та правову безпеку громадян та іммігрантів, їх інтересів:

1. *«Але повернімося до теми захисту інтересів українських громадян; І це насправді перетворилося на величезну проблему для нашої держави як у плані*

захисту інтересів наших громадян, так і для іміджу України у світі» (стаття «Петро Порошенко: «Я вирішу всі питання»»Тетяни Силіної) [78];

2. «Тобто ми з вами живемо в неправовій державі, в якій система правового захисту громадян не діє, а для певної частини людей закони вже не мають фактично ніякого значення» (стаття «Політекономія корупції» Юрія Сколотяна) [78];

3. «Уся ця схема військових дій скромно й респектабельно подана як проект « Захист законних прав громадян у сфері комунальних послуг»» (стаття «Клавдія Петрівна як перешкода на шляху до народного щастя» Євгена Шибалова) [78];

4. «Але, проконсультувавшись із експертами у сфері безпеки, ми можемо припустити, що в інтересах Києва у майбутньому документі чітко прописати зобов'язання країн автоматично вдаватися до ряду заходів для захисту безпеки України і відповідальність держав за порушення зобов'язань» (стаття «Будапештська броня» Володимира Кравченко) [78];

5. «А поки що ситуація з Україною, яка добровільно відмовилася від ядерної зброї, швидше, переконує ці країни: ядерна зброя – найкращий захист власної безпеки» (стаття «Будапештська броня» Володимира Кравченко) [78];

6. «Прикриваючись намірами забезпечення миру і стабільності, захисту мирного населення та власних громадян, запобігання геноцидові тощо, великі держави використовують чужі війни для захисту національних інтересів» (стаття «Дати шанс війні?» Олексія Мельника) [78];

7. « ... біженців-сербів повернутися у свої будинки в південній частині Косова з можливістю забезпечення для них захисту саме за сербськими законами і сербською етнічною поліцією» (стаття « Косово: рік по тому» Олексія Ковалю) [78];

Також термін «захист» означає нагляд за дотриманням державою прав підприємців та громадян, що й дає відчуття безпеки: «Економічний каркас індустриальних країн стоїть на фундаменті усталених інститутів

власності, що надають солідний правовий захист легальному бізнесу» (стаття «Курсові міражі» Сергія Корабліна); «Українська ж держава найчастіше не може гарантувати оплату праці і надання убогих послуг, не кажучи вже про захист майнових прав» (стаття «Курсові міражі» Сергія Корабліна) [78].

У контексті бізнесу термін «захист» набуває значення процесу забезпечення стану впевненості в безпеці приватної власності, власного бізнесу, інтересів, економічної конкуренції, прав інвесторів та власників бізнесу:

1. *«Це безпрецедентний крок до відкритості, який дозволить не тільки зменшити рівень корупції, але й значно стимулювати створення якісних реєстрів та захист приватної власності» [78];*
2. *«Дуже хочеться, щоб Україна піднялась із такого ж ганебного 109 місця в рейтингу захисту прав власності» [78];*
3. *«Законодавча влада в Україні, зазвичай ставиться до економіки досить специфічно, передбачаючи одночасно широкі соціальні видатки (щоб сподобатися електорату), низькі податки та мінімальне втручання держави в економіку (для захисту свого бізнесу та бізнесу спонсорів)» [78];*
4. *«Однак, на відміну від усіх попередніх міністрів фінансів, для яких соціальні видатки були «священною коровою», Данилюк називає себе лібертаріанцем, тобто людиною, яка виступає за мінімально можливі податки, має стовідсоткову нетолерантність до неефективних державних витрат та чи не єдиними завданнями держави бачить захист життя, здоров'я та приватної власності її громадян»» (стаття «Куди поведе Україну перший «лібертаріанський» Міністр фінансів? Про реформи і фізкультурне товариство «Колос» Мар'яна Заболоцького) [78];*
5. *«Президент підкреслив, що у переліку багато галузевих законопроектів, які мають відношення до зони вільної торгівлі, зокрема, захисту інтересів українського бізнесу»» (стаття «Хроніки Національної ради реформ. 19 квітня 2016. Перше засідання з новим урядом» Валерія Пекаря) [78];*

6. *«Нам потрібна повна економічна свобода, низькі податки, жорстке скорочення державних видатків та серйозний захист прав власності»»* (стаття «Керований конфлікт інтересів замість економічної політики» Дмитра Тузова) [78];
7. *«Однак створюється враження, що Антимонопольний комітет України - основний державний орган, що стежить за дотриманням законодавства щодо захисту економічної конкуренції - поки не повною мірою використовує свій потенціал накладення штрафів»* [78];
8. *«У новій редакції кримінальним порушенням вважається лише примушування до антиконкурентних узгоджених дії, які заборонені законом про захист економічної конкуренції, шляхом насильства чи заподіяння матеріальної шкоди або погрози застосування насильства чи заподіяння такої шкоди»»* (стаття «Як боротися з картелями? Міжнародний досвід та українські перспективи» Олега Мальського та Олега Бойчука) [78];
9. *«Про це можна судити, наприклад, з рейтингу Світового банку Doing Business: одна з найбільш обтяжливих у світі податкових систем, 140-ве місце із захисту прав інвесторів і мінімум реальних реформ»* (стаття «Ларс Танелл: «В агробізнесі, енергозбереженні та фінансовому секторі діяльність МФК в Україні може дати найбільший ефект»» Юрія Сколотяного та Наталії Яценко) [78];
10. *«Будь-якому інвесторові дуже важливо мати впевненість у надійності партнера, з яким він має справу»* (стаття «Про торговців фікціями» Олександра Нарбута та Віталія Княжанського) [78].

Також під цим репрезентантом розуміється соціальний захист населення, зокрема дітей, в різних сферах життя та в різних ситуаціях, що забезпечує їм безпечне життя в країні. Це стосується захисту загальносупільних інтересів, честі, гідності, репутації, свободи слова та ін.:

1. *«Існує кілька способів соціального захисту населення від надмірних тарифів»»; «Другий механізм соціального захисту - компенсація з бюджету різниці між встановленим тарифом і собівартістю виробництва»»; «Довідка*

КМДА про виконання бюджету за перше півріччя 2009 року показує, що замість очікуваних 50 % видатки на соціальний захист здійснено в розмірі 25, 6 % від річних показників (стаття «Друга тарифна війна, або Як чесно обдурюють пересічних киян» Олександра Сергієнко) [78];

2. «Борги із заробітної плати та соціального захисту людей, які тут працюють, - окрема тема» (стаття «Експоцентр України повертає чужі борги» Олександра Артеменко) [78];

3. «І нічим заперечити «сімейному» міністру, коли він зазначає, що всі перелічені вище досягнення України у сфері захисту прав дітей - лише перші кроки і що від « крапкових дій, від боротьби з наслідками час переходити до запобіжних заходів, до комплексної політики, спрямованої на захист прав дітей» [78]; «Людмила Волинець, директор Держдепартаменту з усиновлення та захисту прав дітей, стверджує, що «медичні обстеження проводяться і завжди проводилися»» (стаття «Запізніле до ювілею» Алли Котляр) [78];

4. «Керівник страхової компанії «Дженералі Гарант» подав позов проти Асоціації страхувальників України (захищає права клієнтів страхових компаній) про захист честі, гідності та ділової репутації, нібито порушених недостовірними публікаціями» (стаття «Кого захищає суд? Про спори клієнтів із страховими компаніями» Леоніда Хоріна) [78];

5. «Та насправді усім зрозуміло, що під гаслами захисту свободи слова, кандидати в президенти, їх політичні сили, лише зводять порахунки один з одним, використовуючи в своїх інтересах підконтрольні їм медійні ресурси» (стаття «Агітація і пропаганда по-українськи» Ігоря Радзієвського та Богдана Черпака) [78];

6. «Організаційний рівень цих структур має бути вищим за організаційний рівень існуючих зовнішніх та внутрішніх корпоративних утворень, як і повинна бути вищою їх здатність виживати та успішно діяти для захисту загальносуспільних інтересів у агресивному середовищі» (стаття «Заборонена гра за правилами» Зенон Завада) [78];

7. *«Закликаю фахівців з партійного будівництва звернути увагу на підняті проблеми, а фахівців зі стратегічного менеджменту та всіх хто має стосунок до теорії організацій долучитися до розробки теорії і технології розгортання суспільних структур вищого організаційного рівня, ніж існуючі корпоративні утворення для захисту загальносуспільних інтересів та створення в Україні повноцінного громадянського суспільства» (стаття «Заборонена гра за правилами» Зенон Завада) [78];*

8. *«Звісно, інформацію про пільговиків можна буде отримати у відділеннях соціального захисту» (стаття «Заборонена гра за правилами» Зенон Завада) [78];*

9. *«Тоді він не створюватиме громадські організації, профспілки і лобістські групи для захисту своїх інтересів і підняття життєвого рівня» (стаття «Заборонена гра за правилами» Зенон Завада) [78].*

В медичній сфері термін «захист» виражає безпеку здоров'я, а саме захист дорослих, дітей, медпрацівників від інфекційних хвороб та інших потенційних небезпек:

1. *«Як зазначено в офіційних документах, « його метою є підвищити рівень інформованості про вакцинацію та про необхідність та право кожної дитини на захист проти інфекційних хвороб»» [78];*

2. *«Департамент стверджує, що « у медицині не існує якіснішого, доступнішого та ефективнішого захисту від інфекційних хвороб, ніж імунізація» [78];*

3. *«Хоча законодавство України, яке регулює питання захисту населення від інфекційних хвороб, не включає гемофільну інфекцію до календаря обов'язкових щеплень, це не завадило чиновникам провести велику організаційну роботу» (стаття «Україна пережила ЄТІ» Ольги Скрипник) [78];*

4. *«У цих стандартах передбачено вимоги, врахування яких під час проектування й виробництва має забезпечити захист пацієнта і*

медперсоналу від можливих небезпек» (стаття «Медична рулетка» Ольги Скрипник) [78].

В опрацьованих нами роботах Анастасії Кравчук «Мовно-політична ситуація на Волині в кінці XVI століття» та Віри Корнієнко «Рецепція римської елегії від античності до середніх віків» ми виявили приклади використання репрезентанту «захист» в релігійній та історичній тематиці: *«У формуванні освітніх закладів, брало участь українське міщанство, об'єднане в церковні братства, які спочатку були організаціями церковно-господарськими й релігійно-філантропічними. І лише в кінці XVI ст. вони, розширили свою програму і своє головне завдання почали вбачати в захисті православ'я, у підвищенні морального й інтелектуального рівня своїх членів, поширенні серед них освіти»*; *«Книги та рукописи, які не знайшли свого захисту в бібліотеках монастиря та єпископських бібліотеках були втрачені назавжди»* [78].

Крім того «захист» може означати безпечне збереження культурної спадщини: *«На прохання кореспондента «ДТ» ситуацію прокоментував начальник головного управління КМДА з питань захисту культурної спадщини Руслан Кухаренко»* (стаття «Експоцентр України повертає чужі борги» Олександра Артеменко) [78].

В сфері психології термін «захист» зустрічається у формулюваннях «збереження і захист психіки». З цього слідує висновок, що людина не може почувати себе у безпеці, якщо щось загрожу його психічному здоров'ю.

1. *«Тобто йдеться про включення в предмет психології питання розробки технологій взаємодії індивіда з власною психікою з метою її збереження і захисту , відновлення втраченого психоенергетичного потенціалу, саморозвитку й подальшого самовдосконалення (починаючи від психофізіологічних функцій і закінчуючи високими сферами духовної вчинковості)»* (стаття «Психічне як мета, засіб і самоцінне для суб'єкта» О. Киричука) [78];

2. *«Адже соціально-політична ситуація розвитку сучасного суспільства є вкрай незадовільною, і одним із реальних способів її подолання можна вважати нарощування людиною свого суб'єктивного потенціалу, який має актуалізуватися у продуктивних формах надійного психічного захисту, з одного боку, й інтенсивного психічного самовдосконалення, саморозвитку, з іншого»* (стаття «Від психіки суб'єкта до суб'єкта психіки: предметна парадигма» О. Киричука) [78].

Ще одним проявом та умовою безпеки є захист наукових досягнень: *«Але ж так само не оминати нам наукового застою, якщо захист наукових досягнень не стане правом здобувача, а залишатиметься милістю, яку дарує вчена корпорація»* (стаття «Дисертант чи підмайстер?» Євгена Зарудного) [78].

Не менш важливим аспектом є безпека особистих даних в інтернеті, яка може реалізуватися за допомогою різноманітних сервісів, програм, шифрування. В даних прикладах вона проявляється через формулювання «безпеки абонентів», «захист від вірусів і спаму», «захист від сисадмінів», «дійовий технологічний захист для файлообмінювачів»:

1. *«Окрім того, ми серйозно ставимося до безпеки абонентів, пропонуючи ліцензійні засоби захисту, зокрема додсервіс «Захист від вірусів і спаму DrWeb»»;*

2. *«Усе, на що здатне в нашому випадку шифрування, - це захист від надто заповзятливих сисадмінів, які повністю блокують пірінгові мережі»;*

3. *«Гадаю, дійовим технологічним захистом для файлообмінювачів у майбутньому могла б стати поява потужних мереж «пірінгових ботів», які б багатократно ретранслявали передачу файлів через ланцюжки сторонніх комп'ютерів, заражених певним вірусом, - за прикладом того, як сьогодні працюють спам-боти або вірусні мережі»* (стаття «Почім Інтернет? Справжня ціна «дешевих тарифних планів» може виявитися непомірно високою» Катерини Паньо та Тараса Паньо) [81].

Ще однією сферою, де нам вдалось виявити такий репрезентант безпеки як «захист», є сільськогосподарська. В даних прикладах концепт виражається в виразах стосовно забезпечення безпеки ґрунтів, вітчизняного сільгоспвиробника та аграрного ринку:

1. *«Віктор Андрійович говорив і про захист вітчизняного сільгоспвиробника, і формування цивілізованого аграрного ринку, і про лідерство аграрної України в Європі»* [81];
2. *«Навряд чи можна назвати другорядними такі програми, як фінансування заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, бюджетна тваринницька дотація, державна підтримка виробництва продукції рослинництва ... Але якщо у зерновиробництві ми щось таки та сіємо, молотимо і вивозимо, то у м'ясо-молочній галузі - вирізаємо і завозимо»* (стаття «Рай для села» Володимира Чопенко) [81];
3. *«Це антикризова програма для захисту сільського господарства та підтримка гірничої галузі»* (стаття «Господь не по силах хрест не дає» Тетяни Савків) [81].

Дієслово «захищати», яке ми зустріли в статті Алли Котляр «Запізніле до ювілею»: *«Цікаво, що більшість батьків звинувачують у порушенні дитячих прав передусім учителів, медиків і держслужбовців, позитивно оцінюючи те, як вони самі захищають права своїх дітей»*, - виражає безпеку, яку забезпечують батьки своїм дітям [81].

Також нам вдалось виявити такий репрезентант концепту «безпека» як іменник «впевненість». Невпевненість в чому-небудь породжує відчуття небезпеки, отже, безпека неможлива без впевненості. На основі опрацьованого нами матеріалу, встановлено, що впевненість може бути пов'язана як з особистою безпекою, так і з політичною, тобто безпекою країни.

Прикладами вербального вираження особистісної впевненості є:

1. *«Адже беззастережна впевненість у власній правоті жодним чином не сприяє об'єктивності прийняття подальших рішень»* (стаття «Дати шанс війні?» Олексія Мельника) [78];
2. *«Перебування у перших рядках додає впевненості носіям цих прізвищ»; «Передумовами формування такої якості в молоді є культурна ідентичність, соціальна зрілість, соціальна компетентність, впевненість у собі, здатність до виявів власної волі»* (стаття «Архетипи свідомості сучасного українця» Ольги Калити) [78];
3. *«Мені страшенно подобається Шанхай - футурія ХХІІ-го століття, і так само страшенно не подобаються смертні вирокі та ситуація з обранням далай-лами, хоча і розумію, що це внутрішня справа КНР. І все одно у ці передноворічні дні знову охоплює дитяча впевненість, що нездійснене здійсниться, і вкотре можна спробувати приборкати час, бо всі дарунки, які ми робимо, це офіра невблаганному Хроносу»* (стаття «Новий 2494-ий рік» Олени Чекал) [78];
4. *«Окрім активного обговорення, на зустрічі прозвучав заклик повернути віру студентів у демократію та впевненість у власній свободі дій»* (стаття «Протест - найкраще свято» Івана Дідушка) [78];
5. *«Можливо, наша уявна впевненість у чинності правди такої спільності є основою нашого остаточного й ціленаправленого співіснування»* (стаття «Кривеньке ти наше - деревце влади» Сергія Каденюка) [78].

У наведених прикладах впевненість у собі, у власній правоті, у власній свободі дій, дитяча впевненість і т.і. є умовою безпечного існування члена суспільства у сучасному світі. Ця самовпевненість надає відчуття безпеки чиновникам, людині як громадянину, як студенту, як дитині.

Стосовно сфери політики, в наведених далі прикладах «впевненість» виступає показником переконаності в безпечному розвитку подій, в подальшому майбутньому. Ця впевненість стосується як політиків й чиновників, так і звичайних громадян, виборців.

1. *«Як Євросоюз, так і ООН визнали повну легітимність нового керівництва і висловили впевненість у його здатності вести подальші переговори»* (стаття «Балкани: в очікуванні незалежності Косово» Сергія Терешко) [78];
2. *«Цей варіант влаштовує прем'єр-міністра Юлію Тимошенко: вона висловила впевненість, що Кабінет Міністрів і Верховна Рада зможуть стабільно працювати, спираючись на парламентську більшість із перевагою лише в один голос»* (стаття «Вирішальний день» Марії Старожицької) [78];
3. *«Перемога для партії - дуже важлива з психологічної точки зору, оскільки могла б повернути впевненість в лави самих партійців, надихнути та, головне, - припинити різного роду розмови про можливий близький крах цієї політичної сили»* (стаття «Коломийський Сталінград або Великі війни локального масштабу» Ігоря Дебенко) [78];
4. *«Те, що нове завжди викликає у нашого виборця боязнь та підозру, а старе, та все ж своє, викликає у нього посмішку та впевненість у завтрашньому дні»* (стаття «Наш виборець бездоганний!» Олександра Оськіна) [78];
5. *«Впевненість у завтрашньому дні означає безпечне майбутнє. Мешканці Донбасу дуже потребують впевненості у завтрашньому дні»* (стаття «Луганськ завжди знаходився під пресом донецьких» Олександра Гавроша) [78];

Наступний репрезентант концепту лексема «достовірність». Це надійність чого-небудь, впевненість в чому-небудь, яку отримує людина і тим самим відчуває себе у безпеці. На прикладах ми бачимо, що це може бути достовірність інформації, даних, фактів, чийось слів, звітів, висновків, достовірність угод в Інтернеті. Тобто безпека в будь-якій сфері можлива лише за умови достовірності важливого для нас предмету.

1. *«І все-таки, порівнюючи вимоги до достовірності інформації в Україні та США, експерти зазначають, що в Україні поки що не реалізований цілий ряд норм, які містяться в FCRA»* [78];

2. *«Незалежні ЗМІ характеризуються частіше як ненадійні, а їхня інформація такою, що вимагає перевірки на достовірність»* (стаття *«Земельна реформа – проміжний фініш»* без автора) [78];
3. *«А ще вони навідуються до архіву Подольська, аби перевірити достовірність наявної інформації»* (стаття *««Похоронки» заговорили»* Юрія Поташнія) [78];
4. *«Це саме стосується неінформування кредитором позичальника про інші законні права споживача, включаючи право на звернення в бюро за одержанням безплатної копії звіту з тим, щоб перевірити його достовірність чи повноту даних у ньому, а також, у разі потреби, право на оспорювання інформації»; «Насамкінець, що є головним без перевірки достовірності наведених у її матеріалах фактів тощо визначити підстави для відкриття касаційного провадження?»* (стаття *«Вирішення питань права судом касаційної інстанції»* Єлизавети Євграфової) [78];
5. *«Щоправда, єврокомісар Штефан Фюле відразу «здав назад», мовляв, має сумнів у достовірності поширених ЗМІ слів Ештон, і такої її думки не поділяє»* (стаття *«Коморовському і Януковичу є про що поговорити...»* Аскольда Єрбоміна) [78];
6. *«Не примениючи важливість кожного з виділених ним методів, Ковалевський, все-таки наголошував, що найбільша достовірність і беззаперечність добутих дослідником за допомогою використання зазначених методологічних прийомів висновків можлива лише за умови використання всієї суми цих прийомів»* (стаття *«Сутність та особливості історико-порівняльного методу правових досліджень»* М. Ковалевського Наталії Ніколаєнко) [78];
7. *«Це, на думку законодавців, дасть змогу гарантувати законність, прозорість і достовірність угод в Інтернеті»* (стаття *«Всі пішли в онлайн! «Дикий» ринок електронної комерції планують поставити в чіткі законодавчі рамки»* Тетяни Галковської) [78];

8. *«В українському законі реалізовано процесуальний підхід до достовірності звітів, що означає контроль і досить широкі права споживача»* (стаття «Добро і зло кредитних бюро» Юрія Сколотяниого) [78];

Термін «надійність» зустрічається у таких формулюваннях, як: «надійність цінних паперів», «надійність банку», «надійність роботи обладнання генеруючих компаній і ліній електропередач», «надійність України як транзитера енергоресурсів», «надійність енергосистеми країни», «експлуатаційна надійність газових турбін» і «надійність комп'ютерної системи збереження таємної інформації». Тобто, передусім, це сфера фінансів, бізнесу та питань державного рівня. В даному контексті «надійність» виражає безпеку в державі в різних аспектах.

1. *«Це дає змогу підприємствам активно залучати фінансові ресурси населення і посередників в обмін на різноманітні цінні папери, надійність і дохідність яких визначається ринком»* (стаття «Курсові міражі» Сергія Корабліна) [78];

2. *«Спираючись на це розуміння, банки стали активно використовувати рівень відсоткових ставок (передусім із дефіцитних гривневих ресурсів) у зв'язці зі своєю надійністю»* [78];

3. *«З іншого боку, прозорість банку не є достатньою умовою його надійності»* [78];

4. *«Якщо на урядовому рівні терміново не вжити антикризових заходів, в Україні відбудеться критичне зниження надійності роботи обладнання генеруючих компаній і ліній електропередачі, що загрожує зривом енерго- і теплопостачання всіх галузей української економіки і населення»* (стаття «У пошуках виходу з енергетичного глухого кута» Наталки Прудкої) [78];

5. *«Розставити крапки над «і» в енергетичних проблемах, розвіяти страхи й сумніви в надійності України як транзитера енергоресурсів?»* (стаття «Чи потрібна Україні зовнішня політика? Дві новели» Андрій Фіалко) [78];

6. *«Періодичний ремонт і модернізація морально застарілих українських теплових електростанцій потребують великих фінансових витрат, які не розв'язують проблеми підвищення надійності енергосистеми країни та зниження забруднення навколишнього середовища оксидами вуглецю, сірки та азоту» [78];*
7. *«Газові турбіни нового покоління мають високий коефіцієнт корисної дії, характеризуються експлуатаційною надійністю, виробляються в усьому світі та забезпечені розвинутою системою сервісного обслуговування» (стаття «Чи допоможуть газові турбіни подолати проблеми енергосистеми України?» Бориса Патона та Артема Халатова) [78];*
8. *«Усю таємну комп'ютерну систему збереження таємної інформації, в надійності котрої США були так упевнені, зламав такий-собі 22-літній телепень, що був тоді на когось ображений» (стаття «Шокуючі секрети WikiLeaks» Володимира Кулеби) [78].*

Ще одним виявленим у ході дослідження репрезентантом другої групи є лексема «гарантія». Вона є невід'ємною частиною поняття «безпека», оскільки, як і у випадку надійності й достовірності, стан безпеки неможливий без цілковитої впевненості в чому-небудь, яку, в свою чергу, надають гарантії. Це ми бачимо і на наступних прикладах:

1. *«Декларація була політичним маніфестом, в якому чітко проголошувалося, що «відновлення української державності, яка сьогодні існує тільки на папері, було б основною сталою гарантією забезпечення економічних, соціальних, культурних, громадянських та політичних прав як українського народу, так і національних меншин, що живуть на території України» [78];*
2. *«Отримання жорстких, виразних, чітко прописаних і непорушних гарантій суверенітету, незалежності і територіальної цілісності України буде ще одним пріоритетом моєї діяльності на посту міністра» (стаття «Петро Порошенко: «Я вирішу всі питання»» Тетяни Силіної) [78].*

Тобто не просто обіцяючи, а гарантуючи забезпечення прав народу, суверенітету, незалежності і територіальної цілісності України, народу навіюється відчуття впевненості та безпеки у майбутньому.

Вивчаючи 3 групу репрезентантів нам вдалось виявити декілька фразеологізмів, які виражають стан безпеки: «стояти твердо на ногах», «мій дім моя фортеця», «як у Бога за пазухою». Дані вислови складно пов'язати з безпекою, якщо сприймати їх буквально. Адже жоден з компонентів цих висловлювань, не має прямого зв'язку з концептом «безпека». Проте у переносному значенні вони означають «бути у безпеці». Це ми можемо побачити на наступних прикладах:

1. Стояти твердо на ногах – *«Показовим прикладом є позиція Олександра Омельченка, який виступив із категоричною критикою закону. Пропорційна система зробила міського голову Києва, котрий твердо стояв на ногах, уразливим для його ворогів, які нещодавно об'єдналися»* (стаття «Прикрощі мера» Єгора Соболева) [81];
2. Мій дім моя фортеця – *«За словами автора, законопроект був написаний з використанням досвіду країн-лідерів з захисту прав і свобод людини. В основу його лягла доктрину США і Великобританії «Castle law», що значить «Мій дім - моя фортеця»»* (стаття «Катеринчук впевнений, що самозахист вогнепальною зброєю не перетворить Україну на дикий захід» автор невідомий) [84];
3. Як у Бога за пазухою – *«А поки вони маленькі, сподіваються, що безмежне серце їхнього спільного тата битиметься завжди. Адже діти під його опікою, наче в Бога за пазухою»* (стаття «Монах став татом для 250 дітей» автор невідомий) [84].

Підводячи підсумки дослідження способів вербалізації концепту «безпека» на основі публіцистичної літератури, можна стверджувати, що серед усіх виявлених репрезентантів переважають іменники 2 групи, тобто синоніми лексеми номінанта концепту. Це пояснюється відсутністю однокореневих слів з лексемою «безпека» та нечастими випадками

словоскладання в українській мові. Більшість репрезентантів пов'язані з безпекою в політичній сфері, тобто безпечний розвиток держави, безпечне майбутнє кожного з громадян, інформаційною безпекою, безпекою в економіці та в питаннях фінансів. Це можна пояснити нестабільною ситуацією в країні та прагненням до визначеності, стабільності в ключових сферах життя. Оскільки без надійності та безпеки в політиці, економіці та правах громадян не можливий подальший розвиток держави. Проте, окрім цих сфер життя охоплюється досить велике коло й інших, хоча й вже не так інтенсивно й явно.

2.3. Порівняння засобів вербалізація концептів «Sicherheit» та «безпека» в німецькій та українській мовних культурах

Для вивчення мовної репрезентації концептів «Sicherheit» та «безпека» нами були проаналізовані публіцистичні тексти з різних електронних джерел. В результаті нам вдалось сформувати номінативне поле даних концептів. Враховуючи польову структуру концепту, а саме такі його складові як ядро, базові пласти навколо ядра та периферію, увесь список виявлених мовних репрезентантів ми розподілили на три групи: 1 група – прямі репрезентанти, 2 група – репрезентанти, в яких лише одне з їх значень пов'язане з досліджуваним нами концептом, 3 група – репрезентанти, які обов'язково потребують контексту.

Виявлені в результаті аналізу засоби мовної репрезентації концептів ми можемо зобразити за допомогою таблиць. В першій таблиці ми розподілили німецькі репрезентанти концепту «Sicherheit» на основі груп до яких вони належать.

Таблиця 2.1.

Німецькі репрезентанти концепту «Sicherheit» за групами

1 група репрезентантів	2 група репрезентантів	3 група репрезентантів
Sicherheit, sicher, sichern, safety, Sicherheitspolitik, Sicherheitspartnerschaft, Sicherheitsidentität, Sicherheitsaufgabe, Sicherheitsfrage, internationale Sicherheit, Sicherheitsbegriff, IT-Sicherheitsberater, bombensicher, Sicherheitsbehörden, Sicherheits-Plug-ins, Versicherung	Zuverlässige, zuverlässig, Zuverlässigkeit Geborgenheit, Schutz, Meinungsfreiheit, Demokratie, Obhut, sichtlich, mit Bestimmtheit sagen, Garantie, Gewährleistung	Verschlüsselung, Ende-zu-Ende- Verschlüsselung, Verschlüsselungsprotokoll, verschlüsselt, verschlüsseln, Datenschutz, Schlüssel, Bundesnachrichtendienst Anonymisierung, warnen, verbergen, geschützt sein, wie in Abrahams Schoß, Überwachung

В Таблиці 2.2. ми зібрали й класифікували українські репрезентанти концепту «безпека» за такими ж групами.

Таблиця 2.2.

Українські репрезентанти концепту «безпека» за групами

1 група репрезентантів	2 група репрезентантів	3 група репрезентантів
безпека, безпечний, безпечно	захищеність, захист, захищати, впевненість, самовпевненість, достовірність, надійність, гарантія	стояти твердо на ногах, мій дім моя фортеця, як у Бога за пазухою

Проаналізувавши матеріал, можемо підсумувати, що було виявлено 42 німецьких репрезентанта та 14 українських. Стосовно груп, німецькі репрезентанти розподілились наступним чином:

- 1 група – 16 репрезентантів, що становить 38,1 % від їх загальної кількості;
- 2 група – 12 репрезентантів, що становить 28,6 %;
- 3 група – 14 репрезентантів, що становить 33,3 %.

Вивчаючи українські репрезентанти, ми отримали наступні результати:

- 1 група – 3 репрезентанти, що становить 21,4 % від їх загальної кількості;
- 2 група – 8 репрезентантів, що становить 57,2%;
- 3 група – 3 репрезентанти, що становить 21,4 %.

З цих даних є очевидною нерівномірність розподілу репрезентантів по групах в українській мові у порівнянні з німецькою. Це можна пояснити тим, що для української мови не є характерним словоскладання, тому немає такої кількості однокорінних слів зі словом безпека, саме через це 1 група в українській мові є значно меншою за кількістю компонентів у порівнянні з німецькою мовою.

Крім того, для порівняння репрезентантів концепту в українській та німецькій мовах ми можемо розподілити їх за частинами мови, до яких вони належать. В обох мовах виявленні нами репрезентанти були іменниками, прикметниками, прислівниками, дієсловами або ж представляли собою словосполучення, сталі вирази або фразеологізми.

В німецькій мові репрезентанти розподілились наступним чином:

Таблиця 2.3.

Німецькі репрезентанти концепту «Sicherheit» за частинами мови

Іменник	Прикметник / Прислівник	Дієслово	Словосполучення
Sicherheit, Sicherheitspolitik,	sicher bombensicher	sichern, verschlüsseln,	internationale Sicherheit,

Sicherheitspartnerschaft, Sicherheitsidentität, Sicherheitsaufgabe, Sicherheitsfrage, Sicherheitsbegriff, IT-Sicherheitsberater, Sicherheitsbehörden, Sicherheits-Plug-ins, Versicherung, Zuverlässige, Zuverlässigkeit, Geborgenheit, Schutz, Meinungsfreiheit, Demokratie, Obhut, Garantie, Gewährleistung, Verschlüsselung, Ende-zu- Ende-Verschlüsselung, Verschlüsselungsprotokoll Datenschutz, Schlüssel, Bundesnachrichtendienst, Anonymisierung, Überwachung, safety	zuverlässig sichtlich verschlüsselt	warnen, verbergen	mit Bestimmtheit sagen, geschützt sein, wie in Abrahams Schoß
---	---	----------------------	---

В українській мові знайдені нами репрезентанти належали до таких частин мови:

Таблиця 2.4.

Українські репрезентанти концепту «безпека» за частинами мови

Іменник	Прикметник /	Дієслово	Словосполучення
---------	--------------	----------	-----------------

	Прислівник		
безпека, захищеність, захист, впевненість, самовпевненість, достовірність, надійність, гарантія	безпечний, безпечно	захищати	стояти твердо на ногах, мій дім моя фортеця, як у Бога за пазухою

Отже, в німецькій мові серед репрезентантів концепту «Sicherheit» було виявлено 29 іменників, 5 прикметників/прислівників, 4 дієслова та 4 словосполучення, один з яких фразеологізм. В українських репрезентантах вдалось виявити 8 іменників, 1 прикметник, 1 прислівник, 1 дієслово та 3 фразеологізми.

Тож, можна стверджувати, що найчисельнішою групою репрезентантів в обох мовах є іменники, у випадку німецької мови вони складають 69% усіх репрезентантів, а в українській мові 57%. Проте в німецькій мові було виявлено значно більше прикметників, прислівників та дієслів пов'язаних з концептом, ніж в українській мові. Словосполучень було майже однакова кількість.

Також, можна виділити сфери життя в яких було зафіксовано знайдені репрезентанти. В німецькій мові було зафіксовано такі тематики:

Таблиця 2.5.

Сфери прояву німецьких репрезентантів концепту «Sicherheit»

	Сфера	Репрезентанти
1.	Інтернет	safety, It-Sicherheitsberater, bombensicher, Sicherheits-plug-ins, Verschlüsselung, Ende-zu-Ende-Verschlüsselung, Verschlüsselungsprotokoll, verschlüsselt, verschlüsseln, Datenschutz, Schlüssel, Bundesnachrichtendienst, Anonymisierung, warnen, verbergen, geschützt sein

2.	Політична	Sicherheit, sicher, sichern, Sicherheitspolitik, Sicherheitspartnerschaft, Sicherheitsidentität, Sicherheitsaufgabe, Sicherheitsfrage, Sicherheitspolitik, internationale Sicherheit, Sicherheitsbegriff, Sicherheitsbehörden, Garantie, Gewährleistung
3.	Соціальна	Geborgenheit, Schutz, Meinungsfreiheit, Demokratie, Obhut, sichtlich, mit Bestimmtheit sagen, wie in Abrahams Schoß, Überwachung
4.	Автомобільна	Sicherheit, Zuverlässige, zuverlässig, Zuverlässigkeit
5.	Страхова	Sicherheit, Versicherung
6.	Економічна	sicher
7.	Логістика	Sicherheit
8.	Медична	Sicherheit
9.	Військова	Sicherheit

Як ми бачимо, найчисельнішими за прикладами є сфери безпеки в інтернеті та політиці. В них налічується 16 та 14 прикладів відповідно. Також досить великою є соціальна тема, котра стосується особистої безпеки та прав кожної людини, дітей, громадян країни та іммігрантів. Це свідчить про підвищений інтерес зі сторони уряду до питання безпеки як в середині країни, тобто забезпечення безпеки всім жителям, так і на міжнародній політичній арені.

Усі українські репрезентанти ми можемо розподілити наступним чином:

Таблиця 2.6.

Сфери прояву німецьких репрезентантів концепту «Sicherheit»

	Сфера	Репрезентанти
1.	Політична	Безпека, безпечно, захист, впевненість,

		надійність, гарантія, стояти твердо на ногах, мій дім моя фортеця
2.	Соціальна	Безпека, захист, впевненість, Як у Бога за пазухою
3.	Інформаційна	Безпека, захист, достовірність, надійність
4.	Економічна	Безпека, захищеність, захист, надійність
5.	Екологічна	Безпека, безпечний
6.	Медична	Безпека, захист,
7.	Правова	Захист,
8.	Промислова	Безпека
9.	Військова	Безпека
10.	Харчова	Безпека
11.	Релігійна та історична	Захист
12.	Культурна	Захист
13.	Психологічна,	Захист
14.	Наукова	Захист
15.	Сільськогосподарська	Захист

Знову ж таки, тема політики є лідируючою серед сфер в яких проявляються репрезентанти концепту «безпека». Вона налічує 8 прикладів. На другому місті знаходяться соціальна, інформаційна та економічна з 4 прикладами в кожній.

Порівнюючи сфери в яких проявляється досліджуваний нами концепт в німецькій та українській мовах, ми в першу чергу бачимо різницю в різноманітті тем. В українській мові це 15 сфер, в німецькій лише 9. Хоча й у німецькій мові було виявлено значно більше репрезентантів. В обох мовах на

перших місцях знаходяться політична, соціальна та інформаційна сфера, або ж сфера безпеки в інтернеті.

Виходячи з вище описаного ми бачимо, що є повна відповідність у тому яким частинами мови репрезентується досліджуваний нами концепт в обох мовах. Перш за все це іменники. Крім того, як в Німеччині так і в Україні особлива увага безпеці приділяється в політиці, а саме зовнішній та внутрішній політиці країни, та в питанні особистої безпеки кожної людини. Тому в обох мовах саме в цих сферах суспільного життя вдалось виявити найбільшу кількість репрезентантів концепту. Проте в німецькій мові все ж вербальна репрезентація концепту виявилась більш різноманітною.

Висновки до розділу 2

Досліджуючи концептосферу «Sicherheit» – «безпека», нами було проведено аналіз різних джерел і виявлено різноманітні репрезентанти концепту. Дослідження ми проводили на основі публіцистичних текстів.

Загалом було виявлено близько 50 репрезентантів концепту, більшість яких з німецької мови. Усі розглянуті мовні репрезентанти належали до таких частин мови як іменник, прикметник, прислівник, дієслово, також це були словосполучення, стійкі вирази та фразеологізми. Усі вони з різних сторін в більшій чи меншій мірі описують та виражають концепт у німецькій та українській мовах.

В німецькій мові більшість репрезентантів були однокорневими словами з лексемою «Sicherheit», або ж були прямими її синонімами. Також було виявлено ряд слів, які опосередковано стосувалися досліджуваного нами концепту, проте лише в певних контекстах виражали стан безпеки, були її складовою або гарантом.

Серед українських репрезентантів більшість були прямими синонімами терміну «безпека» та в цілому не потребували контексту для проведення паралелей з концептом «безпека».

Знайдені мовні репрезентанти відображають уявлення німецького та українського народів про безпеку як складову частину суспільства. Через ці репрезентанти ми виявили ті сфери життя в яких безпека стоїть на вищих щаблях ніж інші аспекти. В Німеччині це була безпека збереження та передачі інформації й особистих даних в інтернеті, принцип безпеки в зовнішній та внутрішній політиці країни, що виражається через рішення та дії політиків, безпека людини в її відносинах з іншими членами суспільства, безпека в автомобілебудуванні та такі сфери як страхування, економіка, логістика, медицина та військова сфера. В перших чотирьох темах було виявлено значно більше репрезентантів концепту «Sicherheit», аніж у наступних.

В результаті аналізу українських джерел вдалось виявити не так багато репрезентантів, хоча значно більшим було коло тем, в яких вони проявлялись. До цих тем належать політика, соціальне життя, інформаційна сфера, економічна, екологічна, медицина, право, промисловість, військова й харчова сфери, релігія, історія, культура, психологія, наука та сільське господарство. Проте основними сферами життя, в яких українці проявляють підвищений інтерес до безпеки, були політична, соціальна, інформаційна та економічна.

Тобто ключові сфери в обох культурах в своїй більшості співпадають. Хоча важливим вважаємо наголосити, що інформаційна сфера в Україні більше стосувалася достовірності інформації, яку люди можуть отримувати з різних джерел. Також в українському суспільстві більш гостро постає проблема економічної стабільності в країні, тому в даній сфері було виявлено більше репрезентантів ніж у німецькій мові.

Тож, досліджувані репрезентанти в більшій мірі схожі в обох культурах, тому можна стверджувати, що погляди німецького та українського народів на безпеку багато в чому співпадають.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Метою нашої роботи було дослідження особливостей сприйняття концепту «Sicherheit» - «безпека» у німецькій та українській лінгвокультурах і дослідженні засобів мовної репрезентації цього концепту в німецькій та українській мовах, адже мова є віддзеркаленням життя і культури народу-носія й відображає його історію, традиції, знакові події, сьогодення й побут. Ми спробували дослідити особливості національного характеру, менталітету, світогляду та цінності народів, тобто їх картини світу. Картина світу народу є досить унікальним явищем та може суттєво відрізнитися у різних народів. Будь-яка картина світу складається з мовної й концептуальної картин світу. В мовній картині світу інструментом інтерпретації світу є мова. Саме мова передає оригінальне мислення і сприйняття світу народом.

Проте в нашому дослідженні основна увага приділялася концептуальній картині світу. В основі концептуальної картини світу знаходяться концепти. Їх досліджує така наука як концептологія. Система базових концептів, яка знаходиться в основі ментального образу світу кожного народу представляє собою концептосферу нації.

Для кращого розуміння теми нашої роботи ми детально вивчили сутність та особливості поняття «концепт». Даний термін є об'єктом вивчення багатьох наук, проте ми зосередились на результатах вивчення концепту в когнітивній лінгвістиці та лінгвокультурології.

Крім того постало питання диференціації термінів «поняття» та «концепт». Ряд вчених вважають ці два терміни взаємозамінними, проте більшість все ж розрізняли їх й зазначали, що концепт є одиницею розумової діяльності, не має чітких меж, є динамічним і перебуває у постійному розвитку. До того ж, концепт вербалізується неповністю тому, що лексичні засоби здатні лише частково передати концептуальні властивості. В свою чергу, поняття належить до світу мови, має чіткі межі, повністю вербалізується і виражене в дефініції терміна.

Вивчаючи концепт, нами було розглянуто роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, різні словники та енциклопедії. В результаті ми виявили, що не існує єдиного визначення терміну «концепт», проте узагальнивши вивчений матеріал, можна стверджувати, що в лінгвокультурології концептом є одиниця, яка виражає етнонаціональну специфіку і вербалізується в словах, фразеологізмах та інших мовних засобах. В когнітивній лінгвістиці під концептом розуміється одиниця ментальності, свідомості, пам'яті, якою оперує людина в процесі мислення і за допомогою якої здійснюється, зберігається та відображається зміст досвіду і знань.

Також в роботі було описано види концептів, відповідно до наявних класифікацій. Н. Болдирев виділяв прості й складні концепти, конкретні та абстрактні. В. Карасик поділяв концепти на універсальні та специфічні, регулятивні та нерегулятивні, параметричні та непараметричні концепти. Тобто концепти можуть відрізнятися у різних культурах, або ж бути загальноприйнятими, в них можуть бути закладені або ж бути відсутні орієнтири на певну норму, шаблон поведінки в соціумі, також концепти можуть асоціюються з кількісними та якісними показниками як, наприклад, розмір та якість, або ж це можуть бути концепти відчуття, уявлень, асоціацій.

Крім того в нашій роботі ми дослідили, яке місце займає концепт «Sicherheit» в концептосфері німецької культури та яке вираження знайшов концепт «Sicherheit» – «безпека» в німецькій та українській мовах.

Вивчаючи концептосферу німецької культури, ми звернулися до досліджень в сфері культурології. Культурологи зазначають, що для Німеччини є характерним прагнення слідувати правилам, законам, нормам поведінки. Німці потребують чітко сформульованих правил та інструкцій. Розплановують свої дії заздалегідь та надають перевагу прямоті в критиці. Вони не схильні до ризику і не терплять двухзначності в словах та діях. Питанням цінностей та важливих концептів німецької культури займались Г. Баузіnger, Х.-Д. Гельферт, Х. Просс, А. Томас та Г. Хофстеде. Вони

сходились у думці, що концепт «Sicherheit» є одним із ключових та виділяли й інші важливі концепти, наприклад, Gesundheit, Ehe und Familie, Ordnung, Fleiß, Pünktlichkeit, Genauigkeit, Gemütlichkeit, Ordnung та інші.

Ряд вчених присвячували свої роботи дослідженню зв'язку концепту «Sicherheit» з концептом «Angst», оскільки саме «Unsicherheit» породжує страх, з поняттям «Geborgenheit», яке означає знаходження в тому місці де тобі нічого не загрожує і ти відчуваєшся у безпеці. А. Вежбицька також відзначала взаємозв'язок концепту «Sicherheit» з концептами «Ordnung», «Geborgenheit» та «Heimat» і протиставляла їх концепту «Angst».

Також ми вивчили особливості побудови семантичного поля мовних та мовленнєвих одиниць, що складають номінативне поле концепту «Sicherheit». Лексема «Sicherheit» або ж «безпека» є ключовим словом, тобто ядром концепту «Sicherheit». Вивчення лексикографії дало нам змогу встановити, що ім'я концепту Sicherheit має досить широкий об'єм семантики. «Sicherheit» трактується як безпека у загальному розумінні, захищеність від небезпеки, стан, у якому людина перебуває в безпеці, впевненість, правовий захист завдяки договору чи гарантії, громадська безпека, захист держави чи громадян. Також це безпека у локальному значенні, коли певне місце надає чи забезпечує захист, та внутрішній спокій, свобода від турбот, безтурботність.

Окрім тлумачень імені концепту було розглянуто синонімічний ряд лексеми «Sicherheit». Усі синоніми було розподілено на 4 групи за критерієм який бік концепту «безпека» описує синонім: захищеність, безпека; впевненість, достовірність, зрозумілість, надійність; самовпевненість, вправність; гарантія, порука. Різноманіття синонімів підтверджує багатогранність концепту «Sicherheit», який охоплює різні сфери суспільного життя.

Також ми описали 200 прикладів словоскладання з компонентом «Sicherheit». З'ясовано, що більшість з них не має відповідника в українській мові. Крім того було виявлено фразеологізми та сталі вирази, в яких

знаходить свій прояв досліджуваний нами концепт. Та детально розглянули репрезентант концепту – «sicher».

В українській мові концепт «Sicherheit» вербалізується декількома лексемами. Українські двомовні словники дають наступні відповідники імені концепту «Sicherheit»: безпека, надійність, впевненість та гарантія. За основу нашого дослідження ми взяли термін «безпека». Проте в українській мові «безпека» має більш лаконічне та узагальнене трактування.

Парадигматичні зв'язки поєднують слово «безпека» з синонімами «забезпека», «безпечність», «безпеченство», «надійність». Синонімічний ряд імені концепту в українській мові є значно меншим. Оскільки в українській мові не є настільки поширеним словоскладання як засіб словотвору, то і слів з компонентом безпека немає. Натомість в українській мові є багато сталих виразів та словосполучень зі словом безпека. Також в українській мові є ряд фразеологізмів, що означають стан безпеки..

Крім того в українській, як і у німецькій мові, концепт безпека, можна розглядати і через його репрезентант – прикметник «безпечний».

Наступним аспектом в нашій роботі був аналіз засобів вербалізації концепту «Sicherheit» та «безпека» на прикладі публіцистичної літератури.

Ми виявили, що концепт «Sicherheit» в німецькомовних джерелах виражається за допомогою слова «Sicherheit», складених слів з компонентом «Sicherheit» (напр. Sicherheitspolitik), синонімів імені концепту (напр. Geborgenheit). Слід зауважити, що всі згадані репрезентанти є іменниками. Також концепт знайшов своє вираження і за допомогою запозичення з англійської мови, а саме іменника «safety». Крім того, концепт проявлявся через прикметники й прислівники, які виражали впевненість у чому-небудь (напр. sicher, bombensicher, zuverlässig, sichtlich, verschlüsselt), та за допомогою сталих виразів (напр. mit Bestimmtheit sagen) та фразеологізмів (напр. wie in Abrahams Schoß).

В українській мові репрезентантами концепту виступали термін «безпека», його синоніми, які представляли собою іменники (напр.

захищеність, захист, впевненість, самовпевненість, достовірність, надійність, гарантія), однокорінні з іменем концепту прикметник «безпечний» та прислівник «безпечно», дієслово «захищати» та фразеологізми (напр. стояти твердо на ногах, мій дім моя фортеця, як у Бога за пазухою).

Всі репрезентанти проявляли себе у певній тематиці. Найчисельнішими за прикладами в німецькій мові є сфери – безпека в інтернеті та політиці. Досить великою є соціальна тематика, яка стосується особистої безпеки та прав кожної людини, дітей, громадян країни та іммігрантів. Та було виявлено невелику кількість репрезентантів концепту «Sicherheit» в автомобільній, страховій, економічній, медичній, військовій та сфері логістики.

В українській мові тема політики також є лідируючою серед сфер в яких проявляються репрезентанти концепту «безпека». На другому місті знаходяться соціальна, інформаційна та економічна сфери. Також було виявлено коло тем де концепт не так очевидно, проте все одно проявлявся. Це екологічна, медична, правова, промислова, військова, харчова, релігійна, історична, культурна, психологічна, наукова та сільськогосподарська сфери.

Отже, в даній роботі нами були виявлені, класифіковані та проаналізовані репрезентанти концепту «Sicherheit» – «безпека» у німецькій та українській мовах, були виявлені їх особливості та зв'язок з досліджуваним концептом. Завдяки цьому ми можемо з впевненістю стверджувати, що концепт «Sicherheit» – «безпека» є універсальним та актуальним для обох культур, проте має свою специфіку у кожній з них. Також нам вдалось довести, що такі риси німецького національного характеру як правильність, порядок, контроль у всьому є результатом особливого укладу життя та культури німців і це проявляється за допомогою мови у всіх сферах сучасного суспільного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н. Ф. Концепт и значение в жанровой организации речи: Когнитивно-семасиологические корреляции / Н. Ф. Алефиренко // Жанры речи: [сб. ст.] / [главн. ред. В.М. Алпатов]. – Саратов : Изд-во ГосУНЦ «Колледж», 2005. – №25. – С. 33–45.
2. Аскольдов-Алексеев С. А. Концепт и слово // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология / Под общ. ред. В. П. Нерознака. – М. : Академия, 1997. – С. 267 - 279.
3. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка / А. П. Бабушкин. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2006. – 104 с.
4. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика / Н. Н. Болдырев. – Тамбов : Изд-во Тамб. ун-та, 2001. – 123 с.
5. Войшвилло Е. К. Понятие как форма мышления: логико-гносеологический анализ / Е. К. Войшвилло. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – 239 с.
6. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: Становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филологические науки. – 2001. – № 1. – С. 64–72.
7. Вежбицкая А. Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики / А. Вежбицкая, [пер. с англ. А. Д. Шмелева]. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – 272 с.
8. Великий німецько-український словник: Близько 170000 слів / Уклад. В. Мюллер. – К. : Вид. Дім «Чумацький шлях», 2005. – 788 с.
9. Великий сучасний німецько-український українсько-німецький словник / Уклад. О. В. Чоботар, В. Д. Каліущенко, В. В. Оліфіренко. – Донецьк : БАО, 2009. – 944 с.

10. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] : словник / [кер. вид. проекту: П. М. Мовчан, В. Й. Клічак, В. В. Німчук]. – К. : Дніпро, 2009. – 1332 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Автор, керівник проекту і гол. редактор В. Т. Бусел. – Київ, Ірпінь : – Перун, 2005. – 1728 с.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. В. Т. Бусел]. – Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
13. Демьянков В. З. Термин «концепт» как элемент терминологической культуры / В. З. Демьянков // Язык как материя смысла : сб. ст. в честь академика Н. Ю. Шведовой / отв. ред. М. В. Ляпон. – М. : 2007. – С. 606–622.
14. Демьянков В. З. Понятие и концепт в художественной литературе и научном языке / В. З. Демьянков // Вопросы филологии. – 2001. – №1. – С. 35–47.
15. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 1: А–Г / О. С. Мельничук, І. К. Білодід, В. Т. Коломієць, О. Б. Ткаченко. – К. : Наукова думка, 1982. – 632 с.
16. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 4: Н–П / [О. С. Мельничук, В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова та ін.]. – К. : Наукова думка, 2003. – 657 с.
17. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: деякі аспекти досліджень / В. В. Жайворонок // Мовознавство. – 2001. – № 5. – С. 48–63.
18. Залевская А. А. Введение в психолінгвістику / А. А. Залевская. – М. : Наука, 1999. – 234 с.
19. Залевская А. А. Индивидуальное знание: Специфика и принципы функционирования / А. А. Залевская. – Тверь : Наука, 1992. – 198 с.
20. Зацепин К. А. Эпистемологический статус концепта [Електронний ресурс] / К. А. Зацепин, И. И. Саморуков. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ssu.samara.ru/~scriptum/status.doc>.

21. Ковальова Т. В. Великий тлумачний словник української мови / Т. В. Ковальова – Харків : Фоліо, 2005 – 767 с.
22. Карасик В. И. Лингвокультурный концепт как единица исследования / В. И. Карасик, Г. Г. Слышкин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики : [сб. науч. тр.]. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2001. – С. 77–78.
23. Карасик В. И. Этноспецифические концепты / В. И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику ; отв. ред. М. В. Пименова. – Кемерово : Кузбассвузиздат, 2005. – С. 61–105.
24. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2004. – 390 с.
25. Кравченко А. В. Когнитивный горизонт языкознания / А. В. Кравченко. – Иркутск : Издательство БГУЭП, 2008. – 320 с
26. Краснобаева-Чорна Ж. Термінополе концепт / Ж. Краснобаева-Чорна // Українська мова. – 2006. – № 3. – С. 67–79.
27. Красных В. В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? / В. В. Красных. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. – 375 с.
28. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю .Г. Панкрац, Л. Г. Лузина. – М. : Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1996. – 245 с.
29. Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке. Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. – М. : 2004. – 560 с.
30. Лаврова О. В. Концепт журавель в українській етнокультурі / О. В. Лаврова // Лінгвістика: зб. наук. пр. – Луганськ : Вид-во ЛНПУ ім. Тараса Шевченка «Альма матер», – 2008. – № 1 (13). – С. 57–62.
31. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М. : Большая рос. энцикл., 2002. – 709 с

32. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка / Д. С. Лихачев // Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. – М. : Наука, 1993. – Т. 52. – № 1. – 318 с.
33. Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – Наука, 1975. – 720 с.
34. Манакін. В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакін. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 288 с. – (Серія «Альмаматер»).
35. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику: учебное пособие. 3-е изд., испр. / В. А. Маслова. – М. : Флинта: Наука, 2007. – 294 с.
36. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика [учебное пособие] / В. А. Маслова. – Минск : ТетраСистемс, 2005. – 256 с.
37. Новая философская энциклопедия: в 4 т. / Ин-т философии Российской акад. наук; Гл. ред. В. С. Степин. – М. : Мысль, 2000–2001. – ISBN 5-244-00961-3
38. Новейший философский словарь. 3-е изд., испр./ сост. и гл. н. ред. А. А. Грицанов. – Мн. : Книжный Дом, 2003. – 1280 с.
39. Никитина С. Е. Семантический анализ языка науки (на материале лингвистики) / С. Е. Никитина. – М. : Наука, 1987. – 142 с.
40. Новий німецько-український, українсько-німецький словник: 45000 слів / Уклад. О. П. Пророченко. – К. : Вид. «Аконіт», 1997. – 683 с.
41. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2001. – 19 с.
42. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М. : АСТ: Восток-Запад, 2007. – 314 с.
43. Пименова М. В. Душа и дух: способы концептуализации: Монография / М. В. Пименова. – Кемерово : Комплекс «Графика», 2004. – 386 с.
44. Піддубцева О. І. Науковий/професійний концепт та його функціонування у фахових концептосферах / О. І. Піддубцева // Науковий

вісник кафедри Юнеско КНЛУ. – 2014. – №29. – С. 156–160. – (Серія «Філологія. Педагогіка. Психологія»)

45. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура / М. Положин // Теоретичні засади лінгвістичних досліджень. – 2015. – №4 – С. 214–224.

46. Практичний словник синонімів української мови : [близько 20 000 синонім. рядів / уклад. С. Караванський]. – 4-те вид., опрац. і значно допов. – Львів: БаК, 2012. – 523 с.

47. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.

48. Садовнікова Г. В. Співвідношення понять «термін» та «мова професійної комунікації» / Г. В. Садовнікова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: [зб. наук. ст.] / [відп. ред. проф. Гончаров В. І.]. – К. : Вид. центр НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – Вип. 11. – С. 184–195.

49. Садовнікова Г. В. Співвідношення категорій концепт, поняття і значення у когнітивному термінознавстві / Г. В. Садовнікова // Вісник КНЛУ. Сер. Філологія : [зб. наук. пр.] / [гол. ред. проф. А. В. Корольова]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. – Вип. 17, № 1. – С. 156–165.

50. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика; термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.

51. Словник антонімів та фразеологічних антонімів української мови / Л. М. Полюга, В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз, Л. С. Паламарчук. – К.: Довіра, 2004. – 275 с. – (Словники України)

52. Словник іншомовних слів / [за ред. чл.-кор. АН УРСР О. С. Мельничука]. – К. : Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1974. – 776 с.

53. Словник української мови: [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук.

- думка, 1970 – 1980. Т. 1 : А-В / ред. тому. П. Й. Горещкий та ін. – 1970. – XXVII, 799 с.
54. Словник української мови: [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 10 : Т-Ф/ ред. тому. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк. – 1979. – 658 с.
55. Словник української мови: [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 2 : Г-Ж / ред. тому: П. П. Доценко, Л. А. Юрчук. – 1971. – 550 с.
56. Словник української мови: [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 5 : Н-О / ред. тому: В. О. Винник, Л. А. Юрчук. – 1974. – 840 с.
57. Снегирева Л. М. Концепт или понятие? [Електронний ресурс] / Л. М. Снегирева – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/ONG/Philologia/3_snigir_ova%2012.doc.htm.
58. Худяков А. А. Концепт и значение / А. А. Худяков // Языковая личность: культурные концепты. – Волгоград : Перемена, 2004. – С. 97–103.
59. Шведова Н. Ю. Русский язык : Избранные работы / Н. Ю. Шведова. – М. : Языки славянской культуры, 2005. – 64 с.
60. Шмелёв А. Д. Русский язык и неязыковая действительность / А. Д. Шмелев. – М. : ЯСК, 2002. – 496 с. (Язык. Семиотика. Культура).
61. Bausinger H. Typisch deutsch. Wie deutsch sind die Deutschen? / Bausinger H. – München : C.H.Beck Verlag, 2000. – 176 S.
62. Grimm J. Deutsches Wörterbuch. Band 13 [elektronische Version] / J. Grimm, W. Grimm. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 1984. – Режим доступу до ресурсу: http://woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=DWB.

63. Duden. Das Bedeutungswörterbuch – Band 10. – Mannheim; Wien; Zürich : Dudenverlag, 2010. – 1151 S.
64. Duden. Redewendungen – Band 11. – Mannheim; Wien; Zürich : Dudenverlag, 2012. – 928 S.
65. Duden. Herkunftswörterbuch Etymologie der deutschen Sprache. 3 Auflage – Band 7. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich : Dudenverlag, 2001. – 960 S.
66. Gelfert H. Was ist deutsch? Wie die Deutschen wurden, was sie sind. / Gelfert H. – München : Beck, 2005. – 210 S.
67. Hofstede G. Lokales Denken, globales Handeln. Interkulturelle Zusammenarbeit und globales Management / Hofstede G. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2006. – 555 S.
68. Nuss B. Das Faust-Syndrom. Ein Versuch über die Mentalität der Deutschen / Nuss B. – Bonn; Berlin : Bouvier Verlag, 1993. – 213 S.
69. Pross H. Was ist heute deutsch? Wertorientierungen in der Bundesrepublik / Pross H. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt Verlag, 1982. – 158 S.
70. Rössler D. Vergewisserung: 22 Beispiele christlicher Rede / Rössler D. – Stuttgart and Berlin : Kreuz Verlag, 1979. – 157 S.
71. Schroll-Machl S. Die Deutschen – Wir Deutsche. Fremdwahrnehmung und Selbstsicht im Berufsleben / Schroll-Machl S. – Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 2003. – 216 S.
72. Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache. In sechs Banden [hrsg. von Klappenbach R. und Steiniz W.] – Berlin : Akademie-Verlag, 1970–1977. – 4579 S.

ЕЛЕКТРОННИ ДЖЕРЕЛА

73. <http://www.fluter.de/ein-Leben-nach-der-tschernobyl-katastrophe>
74. <http://www.fluter.de/niemals-einer-meinung>
75. <http://www.fluter.de/wie-verschluesselt-man-daten>
76. <http://www.fluter.de/work-life-balance-wenn-ich-das-schon-hoere>
77. http://www.markenlexikon.com/slogans_a.html
78. <http://www.mova.info/corpus.aspx?l1=209>
79. <https://de.wikipedia.org/wiki/Sicherheitskonzept>
80. https://de.wiktionary.org/wiki/wie_in_Abrahams_Schoß
81. <https://dt.ua>
82. <https://gazeta.ua>
83. <https://lexinform.com.ua>
84. <https://tsn.ua>
85. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/sicherheit-und-verteidigung/merkel-nur-wir-alle-zusammen--1580920>
86. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/sicherheit-und-verteidigung/weiter-im-gespraech-bleiben-1579172>
87. <https://www.duden.de/rechtschreibung/Sicherheit>
88. https://www.duden.de/rechtschreibung/sicher_zweifellos_gewiss_bestimmt
89. <https://www.fluter.de/freiheit-oder-sicherheit>
90. <https://www.fluter.de/wasserdruck>
91. <https://www.kas.de/web/geschichte-der-cdu/wahlprogramme-und-slogans>
92. <https://www.openthesaurus.de/synonyme/edit/5885>
93. <https://www.pravda.com.ua>
94. <https://www.zeit.de/1982/41/im-pragmatischen-konsens>
95. www.mobil.stern.de
96. www.slogans.de
97. www.t-online.de

ДОДАТКИ

1. Angriffssicherheit
2. Betriebssicherheit
3. Bilanzsicherheit
4. Bühnensicherheit
5. Datensicherheit
6. Eigensicherheit
7. Fahrsicherheit
8. Flugsicherheit
9. Funktionssicherheit
10. Hochsicherheitstrakt
11. Liefersicherheit
12. Selbstsicherheit
13. Sicherheitleute
14. Sicherheitsabschaltung
15. Sicherheitsabschirmung
16. Sicherheitsabstand
17. Sicherheitsandrehkurbel
18. Sicherheitsanforderungen
19. Sicherheitsanlage
20. Sicherheitsarrest
21. Sicherheitsaspekt
22. Sicherheitsaufkleber
23. Sicherheitsauslöser
24. Sicherheitsausschuß
25. Sicherheitsausstattung
26. Sicherheitsausweis
27. Sicherheitsauto
28. Sicherheitsbeamte
29. Sicherheitsbeauftragte
30. Sicherheitsbeauftragter
31. Sicherheitsbedingung
32. Sicherheitsbedrohung
33. Sicherheitsbehörde
34. Sicherheitsbehörden
35. Sicherheitsbeiwert
36. Sicherheitsbeleuchtung
37. Sicherheitsberater
38. Sicherheitsbestand
39. Sicherheitsbestimmung
40. Sicherheitsbindung
41. Sicherheitsfonds
42. Sicherheitsbolzen
43. Sicherheitsbremse
44. Sicherheitsbühne
45. Sicherheitsdienst
46. Sicherheitsdirektion
47. Sicherheitsdirektor
48. Sicherheitsdenken
49. Sicherheitsdosis
50. Sicherheitsdrehzahl
51. Sicherheitsdruck
52. Sicherheitseinrichtung
53. Sicherheitseinschluß
54. Sicherheitselektronik
55. Sicherheitsendschalter
56. Sicherheitsexperte

57. Sicherheitsfach
58. Sicherheitsfahrgastzelle
59. Sicherheitsfahrkurbel
60. Sicherheitsfahrshalter
61. Sicherheitsfahrerschaltung
62. Sicherheitsfaktor
63. Sicherheitsfarbe
64. Sicherheitsfelge
65. Sicherheitsfilm
66. Sicherheitsfilter
67. Sicherheitsfiltration
68. Sicherheitsfragen
69. Sicherheitsfreiraum
70. Sicherheitsfunkenstrecke
71. Sicherheitsfunktion
72. Sicherheitsgasse
73. Sicherheitsgefühl
74. Sicherheitsgepäck
75. Sicherheitsgeräte
76. Sicherheitsgericht
77. Sicherheitsglas
78. Sicherheitsgrad
79. Sicherheitsgrenze
80. Sicherheitsgründe
81. Sicherheitsgurt
82. Sicherheitsgürtel
83. Sicherheitshafen
84. Sicherheitshaken
85. Sicherheitshalber
86. Sicherheitshöhe
87. Sicherheitsingenieur
88. Sicherheitsinspektion
89. Sicherheitsinspektor
90. Sicherheitskabine
91. Sicherheitskältemittel
92. Sicherheitskanal
93. Sicherheitskappe
94. Sicherheitskarosserie
95. Sicherheitskessel
96. Sicherheitsklausel
97. Sicherheitskode
98. Sicherheitskoeffizient
99. Sicherheitskonferenz
100. Sicherheitskontrolle
101. Sicherheitskopie
102. Sicherheitskräfte
103. Sicherheitskraftstoff
104. Sicherheitskraftwagen
105. Sicherheitskupplung
106. Sicherheitskurbel
107. Sicherheitslampe
108. Sicherheitsleistung
109. Sicherheitslenkrad
110. Sicherheitslenksäule
111. Sicherheitslenkschloß
112. Sicherheitslenkung
113. Sicherheitsligatur
114. Sicherheitsluftventil
115. Sicherheitsmantel
116. Sicherheitsmarge

117. Sicherheitsmarke
118. Sicherheitsmaßnahme
119. Sicherheitsmaßnahmen
120. Sicherheitsmaßregel
121. Sicherheitsmatten
122. Sicherheitsmeister
123. Sicherheitsmesser
124. Sicherheitsmutter
125. Sicherheitsnachweis
126. Sicherheitsnadel
127. Sicherheitsnähmaschine
128. Sicherheitsnetz
129. Sicherheitsorgan
130. Sicherheitsorgane
131. Sicherheitspakt
132. Sicherheitspfand
133. Sicherheitspfeiler
134. Sicherheitspolitik
135. Sicherheitspolizei
136. Sicherheitspolizist
137. Sicherheitsprüfung
138. Sicherheitsrat
139. Sicherheitsraum
140. Sicherheitsredundanz
141. Sicherheitsregler
142. Sicherheitsreifen
143. Sicherheitsreserve
144. Sicherheitsrichtlinien
145. Sicherheitsring
146. Sicherheitsrisiko
147. Sicherheitsrutschkupplung
148. Sicherheitsschalter
149. Sicherheitsschaltung
150. Sicherheitsschaum
151. Sicherheitsscheibe
152. Sicherheitsschicht
153. Sicherheitsschloss
154. Sicherheitsschloß
155. Sicherheitsschranke
156. Sicherheitsschraube
157. Sicherheitsschuhe
158. Sicherheitsschulter
159. Sicherheitsschwebe
160. Sicherheitsspannfutter
161. Sicherheitssprengstoff
162. Sicherheitssprengstoffe
163. Sicherheitsstab
164. Sicherheitsstange
165. Sicherheitssteuerung
166. Sicherheitsstreifen
167. Sicherheitssuche
168. Sicherheitssystem
169. Sicherheitstaste
170. Sicherheitstechnik
171. Sicherheitstechnisch
172. Sicherheitstheorie
173. Sicherheitstor
174. Sicherheitstreppe
175. Sicherheitstritt
176. Sicherheitstürschloß

177. Sicherheitsumverpackung	189. Sicherheitswagen
178. Sicherheitsunterlage	190. Sicherheitswasservorlage
179. Sicherheitsventil	191. Sicherheitswechsel
180. Sicherheitsverbundglas	192. Sicherheitswiderstand
181. Sicherheitsvertrag	193. Sicherheitszahl
182. Sicherheitsvorkehrung	194. Sicherheitszone
183. Sicherheitsvorlauf	195. Sicherheitszündhölzer
184. Sicherheitsvorrat	196. Sicheheitsfornds
185. Sicherheitsvorrichtung	197. Staatssicherheitsdienst
186. Sicherheitsvorschriften	198. Treffsicherheit
187. Sicherheitswache	199. Verkehrssicherheit
188. Sicherheitswachebeamter	200. Weltsicherheitsrat